

**EKOKOMPASSI-YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄN
MARKKINATUTKIMUS TAMPEREELLA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Forssa, kestävä kehitys

syksy, 2017

Mari Tolppa

Kestävä kehitys
Forssa

Tekijä	Mari Tolppa	Vuosi 2017
Työn nimi	Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän markkinatutkimus Tampereella	
Työn ohjaaja	Sanna Hakkarainen	

TIIVISTELMÄ

Ekokompassi on kevennetty ympäristöjärjestelmä, joka on suunnattu erityisesti pk-yrityksille, virastoille ja tapahtumille. Ekokompassin saatavuus on lähivuosien aikana tarkoitus laajentaa valtakunnalliseksi. Toiminnan käynnistämiseksi Tampereen kaupunki halusi tietoja tamperelaisten pk-yritysten kiinnostuksesta ottaa käyttöön Ekokompassi. Yritysten kiinnostuksen lisäksi selvitettiin syitä ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle, yritysten tulevaisuudennäkymiä ja nykytilaa ympäristöasioiden huomioimisessa. Lisäksi kartoitettiin Tampereen kaupunkiseudun kuntien ympäristöjärjestelmien tilannetta.

Yritysten kiinnostusta Ekokompassia kohtaan selvitettiin pk-yrityksille tehdyllä kyselyllä. Kysely lähetettiin 629 pk-yritykselle ja siihen vastasi 76 yritystä; vastausprosentti oli 12. Lisäksi haastateltiin muutamaa mikroyritystä niiltä toimialoilta, joilla Ekokompassi on pääkaupunkiseudulla ollut suosittu. Kyselyn perusteella Ekokompassista kiinnostuneita on noin 20 % yrityksistä, mutta tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Tulosten perusteella voidaan kehottaa suuntaamaan Ekokompassin markkinointia niille yrityksille, jotka ovat jo tehneet toimenpiteitä ympäristön huomioimiseksi ja aloittelevat siihen liittyvää viestintää. Myös yleisen taloudellisen tilanteen parantuminen voi vaikuttaa positiivisesti yritysten halukkuuteen ottaa käyttöön ympäristöjärjestelmä.

Avainsanat Ekokompassi, ympäristöjärjestelmät, ympäristöjohtaminen, pienet ja keskisuuret yritykset

Sivut 54 sivua, joista liitteitä 12 sivua

Sustainable Development

Forssa

Author	Mari Tolppa	Year 2017
Subject	Marketing Research of EcoCompass Environmental Management System in Tampere	
Supervisor	Sanna Hakkarainen	

ABSTRACT

EcoCompass is an environmental management system (EMS) that is designed for small and medium-sized enterprises (SMEs), agencies and events. In the near future EcoCompass will become available in entire Finland. To start to offer EcoCompass to local SMEs the City of Tampere required information about local SMEs intentions regarding the implementation of EMS. A survey was conducted to determine SMEs interest to implement EcoCompass, their current actions in reducing their environmental impacts and economic trends. Another survey was targeted to the municipalities of Tampere City Region to investigate their status in implementing environmental management systems.

76 SMEs of 629 responded the survey the response rate thus being 12 %. In addition, some micro-sized enterprises from Tampere representing hotel and printing industrial fields were surveyed. These were selected because in Helsinki Metropolitan Area EcoCompass is particularly popular among these industries. According to the results some 20 % of SMEs in City of Tampere were interested in implementing EcoCompass, but results are only approximate. However, it would be advisable to target marketing to those SMEs that already have taken some actions to reduce their environmental impact and who may even intend to build up a new communication strategy involving these aspects and ideas. It is also possible that better economic situation will increase the willingness of SMEs to implement EMS.

Keywords EcoCompass, environmental management systems, environmental management, small and medium-sized enterprises

Pages 54 pages including appendices 12 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	YMPÄRISTÖJOHTAMINEN.....	2
2.1	Ympäristöongelmista ympäristöasioiden hallintaan	2
2.2	Ympäristöasiat osana yritys vastuuta	3
2.3	Ympäristöjohtamisen menetelmät ja työkalut	4
2.3.1	Lainsäädäntö.....	4
2.3.2	Vapaaehtoiset menetelmät.....	4
3	YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄT.....	5
3.1	ISO 14001	5
3.2	EMAS	7
3.3	Ekokompassi.....	8
3.3.1	Ekokompassin kriteerit.....	8
3.3.2	Ekokompassin rakentaminen ja ylläpito.....	9
3.3.3	Ekokompassin maksut	10
3.4	Ympäristöjärjestelmien käyttö pk-yrityksissä	11
3.4.1	Kieltäytyjistä muutoksen tekijöihin	11
3.4.2	Ympäristöjärjestelmän hyödyt ja käyttöönottoon vaikuttavat tekijät..	12
4	TAMPEREEN PK-YRITYKSET JA TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU	14
4.1	Toimialaluokitus	14
4.2	Pk-yritykset Tampereella.....	15
4.3	Yritysten tulevaisuudennäkymät	16
4.4	Tampereen kaupunkiseutu	17
5	EKOKOMPASSIN KÄYTTÄJÄT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA.....	17
6	MARKKINATUTKIMUS.....	19
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	20
7.1	Kysely yrityksille	20
7.1.1	Kyselyyn valitut yritykset.....	20
7.1.2	Kysymykset	23
7.2	Haastattelut.....	24
7.3	Kysely kunnille	24
8	TULOKSET	25
8.1	Yrityskysely	25
8.1.1	Vastaajien taustatiedot	25
8.1.2	Yritysten kiinnostus Ekokompassia kohtaan	28
8.1.3	Yritysten tulevaisuudennäkymät.....	30
8.1.4	Sopiva vuosi- ja rakentamismaksu Ekokompassille.....	31

8.2 Yritysten haastattelut.....	32
8.3 Kuntakysely	32
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
10 POHDINTA.....	35
LÄHTEET	37

Liitteet

Liite 1	Yrityskyselyn saate
Liite 2	Kysely yrityksille
Liite 3	Kuntakyselyn saate
Liite 4	Kuntakysely

1 JOHDANTO

Valtioiden rajat ylittävät ympäristöongelmat ovat ajankohtaisempia kuin koskaan aiemmin, mutta valtioiden kyky ohjata toimintaa kestävästi kehityksen tavoitteiden mukaisesti vaikuttaa epävarmalta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa päätös irtaantua Pariisin ilmastopöytäkirjasta on asettanut sikkalaiset yritykset asemaan, jossa niiden on toimittava itsenäisesti ja kehitettävä uusia yhteistyön muotoja muiden toimijoiden kanssa ympäristötavoitteidensa saavuttamiseksi. Yritysten toiminta-alue ei useinkaan enää rajoitu vain oman kylän tai kotimaan rajojen sisäpuolelle, ja yritykset kohtavatkin toiminnassaan jatkuvasti uusia ympäristöön ja muihin kestävästi kehityksen osa-alueisiin liittyviä haasteita.

Suomessa toimii joitakin kestävästi kehityksessä kunnostautuneita yrityksiä, mutta monissa yrityksissä kestävä kehitys nähdään vielä esteenä tai ainakin hidasteena liiketoiminnan kehittämiseksi. Ympäristövastuu on yksi kestävästi kehityksen ja yritys vastuun osa-alueista, ja ympäristöjohtamisen avuksi ja toiminnan tason varmistamiseksi yritykset voivat ottaa käyttöön erilaisia ympäristöjärjestelmiä. (Harmaala & Jallinoja 2012.)

Ekokompassi on pääkaupunkiseudulla kehitetty, erityisesti pienille ja keskisuurille eli pk-yrityksille sekä kaupunkien virastoille ja tapahtumille suunnattu ympäristöjärjestelmä, jonka saatavuus on tarkoitus laajentaa koko maahan vuoden 2018 aikana. Se on viime vuosien aikana otettu käyttöön myös joissakin Tampereen kaupungin liikelaitoksissa ja tytäryhteisöissä. (Ekokompassi n.d.a, n.d.b.)

Ekokompassin laajentumisen vuoksi Tampereen kaupungin kestävä yhdyskunta -yksikkö halusi selvittää tamperelaisten pk-yritysten kiinnostusta ja tarvetta ottaa käyttöön Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä. Tämän opinäytetyön tarkoituksena on markkinatutkimuksen avulla tuottaa Tampereen kaupungille tietoa Ekokompassi-toiminnan käynnistämiseksi.

Tutkimuksella tavoiteltiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Onko yrityksillä tarvetta/kiinnostusta ympäristöjärjestelmälle? Miksi?
- Millaiset kasvunäkymät yrityksillä on?
- Kuinka paljon yritykset olisivat valmiita panostamaan ympäristöjärjestelmään?

Näiden kysymysten lisäksi pyrittiin arvioimaan, kuinka moni yritys ottaisi Ekokompassin käyttöön vuositasolla ja mikä on yritysten lähtötaso ympäristöasioiden hoidossa. Tietojen saamiseksi toteutettiin Tampereella toimiville pk-yrityksille kyselytutkimus, jota täydennettiin haastattelulla. Lisäksi kartoitettiin Tampereen kaupunkiseudun kuntien kiinnostusta ottaa käyttöön Ekokompassi.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus etenee ympäristöjohtamisen ja tunnetuimpiin ympäristöjärjestelmiin tutustumisen kautta Tampereen pk-yritysten ja kaupunkiseudun esittelyyn. Työssä esitellään tarkemmin Ekokompassi ja selvitetään syitä ja toisaalta myös esteitä ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle pk-yrityksissä. Lisäksi luodaan katsaus pääkaupunkiseudulla Ekokompassia tällä hetkellä käyttäviin yrityksiin. Ennen tutkimuksen toteutuksen kuvaamista käydään lyhyesti läpi markkinatutkimuksen peruseräiteitä. Lopuksi esitetään tutkimuksesta saadut tulokset ja niiden perusteella tehdyt johtopäätökset.

2 YMPÄRISTÖJOHTAMINEN

Ympäristöjohtamisella tarkoitetaan yritysten tapaa hallita toimiaan siten, että ympäristöasiat ja ympäristönsuojelulliset tavoitteet otetaan huomioon niin päätöksenteossa kuin toiminnassakin (Lovio & Kuisma 2004; Pohjola 2003). Ympäristöjohtaminen voidaan myös nähdä omana liikkeenjohdon alanaan, jonka tarkoituksena on hallita yritystoiminnan ja ympäristönsuojelun välisiä yhtymäkohtia (Harmaala & Jallinoja 2012).

2.1 Ympäristöongelmista ympäristöasioiden hallintaan

Nykyaikainen ympäristöjohtaminen on Suomessa saanut alkunsa 1990-luvulla. Tällöin ensimmäiset yritykset ottivat käyttöön ympäristöhallintajärjestelmiä ja julkaisivat ensimmäisiä vapaaehtoisia ympäristöraportteja. Herätys ympäristökysymyksiin saatiin kuitenkin jo muutama vuosikymmen aiemmin, kun 1960-luvulla havahduttiin 1940- ja 1950-lukujen nopean taloudellisen kasvun ja joidenkin kemiallisten aineiden aiheuttamiin ympäristöongelmiin. Seuraavina vuosikymmeninä huomiota saivat niin hupenevat energia- ja raaka-ainevarat kuin suuret onnettomuudetkin, kuten Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuus ja Exxon Valdez -öljylaivan haaksirikko. (Lovio & Kuisma 2004.)

Lovion ja Kuisman (2004) mukaan yritykset suhtautuivat aluksi ympäristöasioihin puolustelevasti ja ne asettuivatkin vastustamaan ympäristöjärjestöjen vaatimuksia, joiden koettiin aiheuttavan kohtuuttomia kustannuksia ja näin ollen heikentävän yritysten taloudellista kasvua. Lainsäätäjienkin esittämiä velvoitteita ja rajoituksia pidettiin lähinnä resursseja vievänä rasitteena (Pohjola 2003).

Vasta 1990-luvulla yritysten asenteessa tapahtui muutos ja ne alkoivat aktiivisesti ottaa ympäristöasioita huomioon omassa toiminnassaan. Tällöin myös Euroopan yhteisö antoi ensimmäisen EMAS-asetuksen ja ensimmäinen ISO 14001 -ympäristöstandardi julkaistiin. (Lovio & Kuisma 2004.)

2.2 Ympäristöasiat osana yritysvastuuta

Yrityksen vastuu ympäristöasioista voidaan nähdä yhtenä osana yritysvastuuta. Muut osat ovat sosiaalinen vastuu ja taloudellinen vastuu. Yritysvastuulla tai vastuullisella yritystoiminnalla tarkoitetaan yleensä sellaisia lainsäädännön vaatimukset ylittäviä toimia, joita yritys tekee vapaaehtoisesti toteuttaakseen yhteiskuntavastuutaan. Käytännössä yritysvastuun osia on vaikea erotella, sillä ne ovat riippuvaisia toisistaan. (Harmaala & Jallinoja 2012.)

Harmaalan ja Jallinojan (2012) esittelemät yritysvastuun osa-alueet ovat samat, jotka nimettiin kestävän kehityksen osa-alueiksi YK:n alaisen Ympäristön ja kehityksen maailmankomission (WCED) raportissa *Our common future* vuonna 1987. Raportissa esitetty, maailmanlaajuisesti tunnettu kestävän kehityksen määritelmä on seuraava: ”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.”

Ympäristöasioiden huomioimisen vaikutuksista yrityksen taloudelliseen tulokseen on keskusteltu vilkkaasti siitä asti, kun Michael Porter (1996) julkaisi vuonna 1991 artikkelin, jossa hän väitti, että valtioiden tiukempi ympäristölainsäädäntö voikin itse asiassa johtaa uusiin innovaatioihin ja sitä kautta parempaan taloudelliseen menestykseen. Tällöin syntyy niin sanottu win-win-tilanne, jossa molemmat osapuolet — tässä tapauksessa ympäristö ja yritys, tai Porterin alun perin tarkoittamana valtio — hyötyvät. Tätä Porterin hypoteesina tunnetun väittämän paikkansapitävyyttä on selvitetty vuosien aikana useasti (esim. Lankoski 2000; Van Leeuwen & Mohonen 2017).

Vielä 2000-luvun alkupuolella Lovio ja Kuisma (2004) tiivistivät tarkastelemiensa tutkimusten tulokset toteamalla, että win-win-tilanteita kyllä syntyy, mutta mitenkään varmaa ei ole, että ympäristöasioihin panostamalla myös yrityksen tulos paranisi. Rohweder (2004) huomauttaakin, ettei yrityksen kannata esimerkiksi ottaa käyttöön ympäristöjärjestelmää, ellei se tuota yritykselle lisäarvoa, sillä järjestelmän rakentamisesta ja ylläpidosta aiheutuu kustannuksia. Kymmenisen vuotta myöhemmin Bärlund ja Perko (2013) kuitenkin jo pohtivat, selviääkö yritys pitkällä aikavälillä ollenkaan, jos se ei panosta kestävään kehitykseen. Toisaalta myös he toteavat, että liiketoiminnalle koituvat hyödyt ovat yrityksille tärkein syy ottaa ympäristöasiat ja kestävä kehitys huomioon, ja että edelleen suurimmassa osassa suomalaisista yrityksistä ympäristöasioiden ajatellaan olevan vain kuluerä eikä liiketoimintaa parantava mahdollisuus.

Pelkästä ympäristöasioiden huomioimisesta ollaan siis siirtymässä vähitellen kokonaisvaltaisempaan vastuullisuuteen, kestävään johtamiseen (Bärlund & Perko 2013) ja jaettuun arvoon — *shared value*, joka tarkoittaa taloudellisen tuloksen luomista tavalla, joka hyödyttää myös yhteiskuntaa (Porter & Kramer 2011).

2.3 Ympäristöjohtamisen menetelmät ja työkalut

Ympäristöasioiden hallinta lähtee liikkeelle lainsäädännön asettamista vähimmäisvaatimuksista, jotka yrityksen on toteutettava. Yritysvastuuseen kuitenkin liittyvät nimenomaan ne toimet, jotka yritys tekee vapaaehtoisesti lainsäädännöstä tulevien vaatimusten lisäksi. (Harmaala & Jallinoja 2012.)

2.3.1 Lainsäädäntö

Yritysten ympäristöasioista huolehtimisen pohjalla olevien lakien ja viranomaismääräysten taustalla voivat olla esimerkiksi erilaiset kansainväliset sopimukset (Rohweder 2004). Lisäksi Suomea sitovat nekin sopimukset, joissa EU on osapuolena. EU:lta on peräisin myös Suomen ympäristölainsäädäntö. (Ympäristöministeriö 2017.)

Ympäristönsuojelulain nojalla myönnetyn ympäristöluvan lisäksi muita tärkeimpiä lupa- ja ilmoitusmenettelyjä ovat esim. maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset rakennus- ja toimenpideluvat, vesi- ja jätelakien edellyttämät luvat, maa-aineslupa sekä kemikaaleihin liittyvät menettelyt. Keskeisimpien ympäristölainsäädännön määräysten lisäksi yritysten toimintoja ja hankkeita voi koskea ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA), jolla hankitaan tietoa hankkeen vaikutuksista ympäristölupapäätöksen tekemisen tueksi. (Koivisto 2013.)

2.3.2 Vapaaehtoiset menetelmät

Lainsäädännön noudattamisen lisäksi yritykset voivat ottaa käyttöön erilaisia vapaaehtoisia menetelmiä ympäristövastuun hallintaan. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi erilaiset ympäristöjärjestelmät, sertifikaatit ja sopimukset, ympäristö- ja yhteiskuntavastuuraportointi, tuotteiden ympäristövaikutusten hallinta sekä viestintä (Upla, Andersson & Larvus 2013).

Tuotteiden käyttämisestä aiheutuvat energiankulutus, päästöt ja tuotteen käytöstä poisto voivat olla ympäristövaikutuksiltaan jopa merkittävämpiä kuin tuotteen valmistamisen vaikutukset, joten on tärkeää tunnistaa tuotteen koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset. Tähän soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi elinkaariarviointi sekä erilaiset jalanjälkilaskelmat. Myös viestintään liittyvillä keinoilla, kuten erilaisilla ympäristömerkeillä ja omaehtoisilla ympäristöväittämillä, voidaan tukea yrityksen ympäristötoimia. (Upla ym. 2013.) Ympäristöjärjestelmiä, kuten ISO 14001 ja EMAS, käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

3 YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄT

Yleisesti ottaen erilaisten johtamisjärjestelmien tarkoituksena on siirtää vastuullista toimintaa käytäntöön. Niin ympäristö- kuin muidenkin yritysvastuun osa-alueiden johtamisessa on nykytilan selvittämisen jälkeen asetettava tavoitteet ja määriteltävä mittarit näiden tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi. Ympäristövastuun mittareita voivat olla esimerkiksi jätemäärien seuranta ja kierrätyksen osuus, sähkönkulutus, energian tuotantotavat, hiilidioksidi- ja muut päästöt sekä käytetyt kemikaalimäärät. (Harmaala & Jallinoja 2012.)

Yrityksen ympäristöjärjestelmä voi olla vain yrityksen itsensä omaan käyttöön kehittämä tai se voi olla sertifioitu eli sille on myönnetty ulkopuolisen tahon toimesta todistus (sertifikaatti) tiettyjen vaatimusten täyttämisestä. Yrityksen ei siis ole välttämätöntä sertifioida ympäristöjärjestelmäänsä ja Harmaala ja Jallinoja (2012) korostavatkin, että sertifioitu ympäristöjärjestelmä ei oikeastaan kerro vielä mitään yrityksen ympäristötyön tasosta, vaan on merkinä vain hallintajärjestelmän asianmukaisuudesta. Esimerkiksi ISO 14001 -järjestelmä ei edellytä lainsäädännön noudattamista, vaan tietoisuus lain vaatimuksista ja pyrkimys niitä kohti määrätyn ajan kuluessa riittävät (Rohweder 2004, 170—171). Toisaalta vuonna 2015 julkaistussa uusimmassa ISO 14001 -standardissa painotetaan nyt ympäristöjärjestelmän jatkuvan parantamisen sijaan nimenomaan ympäristönsuojelun tason jatkuvaa parantamista (Suomen Standardisoimisliitto n.d.a).

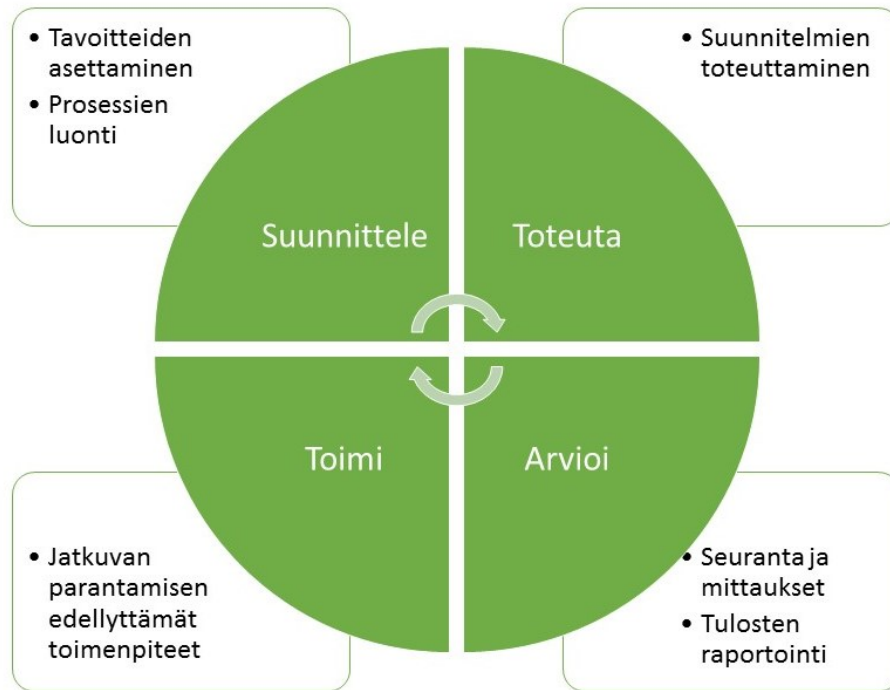
Seuraavaksi perehdytään tarkemmin ISO 14001 ja EMAS-ympäristöjärjestelmiin. Lisäksi tutustutaan erityisesti Ekokompassiin.

3.1 ISO 14001

ISO 14001 Ympäristöjärjestelmät -standardi kuuluu kansainvälisen ISO eli International Organization for Standardization -järjestön julkaisemaan ISO 14000 -sarjaan, jonka muita osia ovat esimerkiksi

- ISO 14004 Ympäristöjärjestelmät. Yleisiä toteuttamisohjeita.
- ISO 14021 Ympäristömerkit ja selosteet.
- ISO 14031 Ympäristöasioiden hallinta. Ohjeita ympäristönsuojelun tason arviointiin.
- ISO 14040 Ympäristöasioiden hallinta. Elinkaariarviointi.
- ISO 14063 Ympäristöasioiden hallinta. Ympäristöviestintä. (Suomen Standardisoimisliitto n.d.b.)

Standardin tarjoaman ympäristöjärjestelmän rakenne perustuu PDCA-malliin (Kuva 1, s. 6). PDCA-malli eli plan, do, check, act — suunnittele, toteuta, arvioi, toimi, on yleisesti käytössä oleva jatkuvaan parantamiseen tähtäävä prosessimalli. (SFS-EN ISO 14001 2015.)

Kuva 1. PDCA-malli (mukaiillen SFS-EN ISO 14001 2015)

ISO 14001 -standardista on tällä hetkellä käytössä kolmas, vuonna 2015 voimaan tullut painos (SFS-EN ISO 14001 2015). Meneillään on vielä kolmen vuoden siirtymäaika, jonka kuluessa organisaatioiden on tehtävä uuden version edellyttämät muutokset voidakseen jatkaa sertifikaatin käyttöä (International Accreditation Forum 2015).

Yritys voi käyttää ISO 14001 -standardin mukaista ympäristöjärjestelmää ilman ulkopuolisen tahon varmistusta, mutta mikäli yritys haluaa sertifioida järjestelmän, on sen haettava sertifiointia sertifiointialan yritykseltä (SFS-EN ISO 14001 2015). Tällaisia yrityksiä on useita ja jotkut niistä ovat akkreditoituja eli niiden pätevyyden on Suomessa todennut FINAS (Finnish Accreditation Service) (Suomen Standardisoimisliitto n.d.c).

Uudessa ISO 14001 -standardissa tärkeiksi osa-alueiksi on nostettu mm. johtajuus, strateginen suunnittelu ja ympäristönsuojelu. Standardi edellyttääkin johdolta esimerkiksi ympäristöpolitiikan laatimista, ja sen varmistamista, että ympäristöpolitiikka ja -tavoitteet ovat linjassa organisaation strategian kanssa. Myös elinkaariajattelu on otettu mukaan standardiin, vaikka elinkaariarvioinnin tekoa ei organisaatiolta edellytetäkään. (Suomen Standardisoimisliitto n.d.a.)

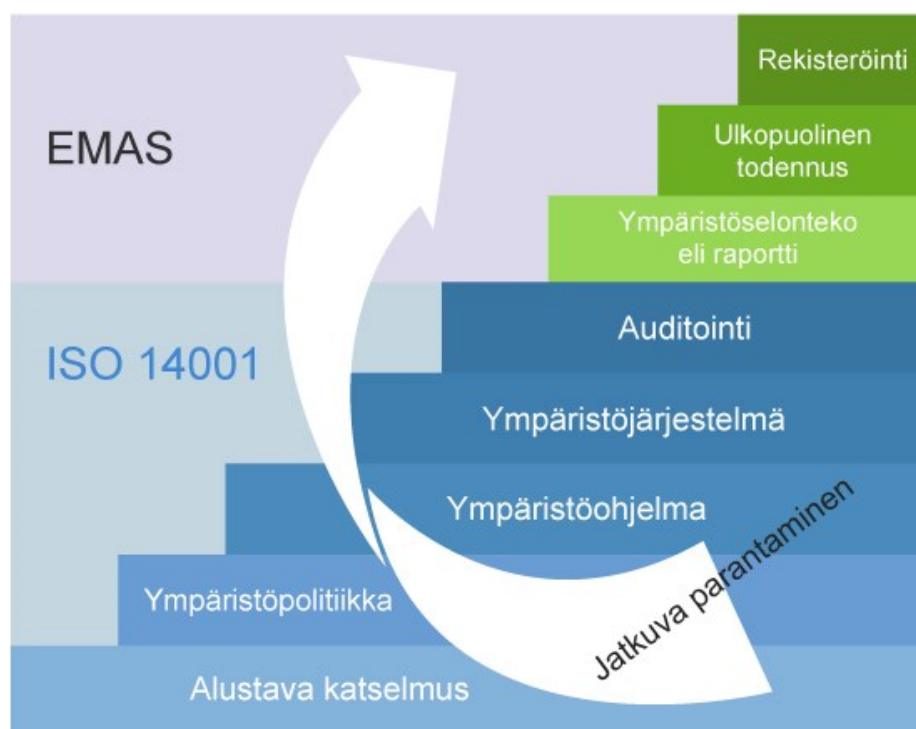
Itse ympäristöjärjestelmää koskevien muutosten lisäksi uusi ISO 14001 -standardi on luotu siten, että sen rakenne, avaintermit ja määritelmät vastaavat muita johtamisen standardeja. Tämän muutoksen pitäisi helpottaa standardien, esimerkiksi laadunhallinnan ISO 9001 ja valmisteilla olevan työterveyden ja -turvallisuuden ISO 45001 -standardien, käyttöä rinnakkain. (Suomen Standardisoimisliitto n.d.a.)

Vuosittain toteutettavan ISO Surveyn (2015) mukaan vuonna 2015 Suomessa oli lähes 1 500 organisaatiota, joille oli myönnetty ISO 14001 -sertifikaatti. Standardilla on käyttäjiä monilta eri toimialoilta. Organisaatioista noin puolet toimii teollisuudessa. Näistä suurimpana ryhmänä Suomessa ovat metalliala 15 %:n sekä vähittäiskauppa 11 %:n osuudella. Seuraavina ovat kuljetus ja varastointi sekä elektronisten ja optisten laitteiden valmistus, kumpikin lähes kymmenen prosentin osuudella. ISO Surveysssa käytetty toimialaluokitus poikkeaa jonkin verran Suomessa käytöstä olevasta TOL 2008 -järjestelmästä, jota on käsitelty tarkemmin luvussa 4.1 (s. 14).

3.2 EMAS

EMAS (the Eco-Management and Audit Scheme) on Euroopan Unionin asetuksen 1221/2009 perustuva ympäristöjärjestelmä, joka on tarkoitettu kaikille yrityksille ja organisaatioille. EMAS-järjestelmän vaatimukset ovat ISO 14001:n mukaiset, mutta joitakin asioita on EMAS-järjestelmässä käsitelty hieman tarkemmin. Organisaatiolta ei kuitenkaan edellytetä sertifioitua ISO 14001 -järjestelmää. Merkittävin ero ISO 14001:n ja EMAS-järjestelmän välillä on EMAS-järjestelmän edellyttämä julkinen ympäristöselonteko. Toisin kuin ISO 14001, EMAS myös edellyttää yritykseltä lainsäädännön noudattamista. (Suomen ympäristökeskus 2016a.)

Kuvassa 2 on esitetty EMAS-järjestelmän toteuttamisen vaiheet suhteessa ISO 14001 -järjestelmään. Aikaa ympäristökatselmuksen tekemisestä rekisteröintiin menee noin vuosi. (Komission päätös EMAS-käsikirjasta 2013/131/EU.)

Kuva 2. EMAS:n toteutus (Suomen ympäristökeskus 2016a)

Toimivaltainen toimielin, joka huolehtii mm. EMAS-rekisteröinnistä ja valvonnasta Suomessa, on Suomen ympäristökeskus (Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään 2011/121 § 6). Ympäristöjärjestelmän toimivuuden todentaa kuitenkin ulkopuolinen organisaatio (Suomen ympäristökeskus 2016a). EMAS-rekisteröinti maksaa yhdeltä toimipaikalta alle 50 henkilön yrityksiltä 672 € ja tätä suuremmilta 1 176 €. Muiden toimipaikkojen rekisteröinti maksaa 252 € alle 50 henkilön ja 420 € yli 50 henkilön yrityksiltä. Rekisteröinnin uusiminen tehdään vuosittain ja se maksaa 420 € ensimmäiseltä toimipaikalta ja 252 € seuraavilta. (Suomen ympäristökeskus 2016b.)

EMAS-rekisteröityjä yrityksiä on Suomessa tällä hetkellä vain neljä (European Commission 2017), kun parhaimmillaan niitä on ollut kymmenkertainen määrä (Eurostat 2015).

3.3 Ekokompassi

Ekokompassi on erityisesti pk-yrityksille, tapahtumille ja kaupunkien virastoille soveltuva ympäristöjärjestelmä. Se on kehitetty vuosina 2008—2011 toteutetussa hankkeessa, jossa olivat mukana pääkaupunkiseudun kunnat. Hanketta tukivat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY). (Ekokompassi n.d.a.) Ekokompassi on tällä hetkellä saatavilla pääkaupunkiseudulla eli Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten alueella, Hyvinkäällä sekä Pohjois-Savossa, missä on toteutettu Kestävää kehitystä Pohjois-Savon yrityksissä eli KePoSa-hanke. Lisäksi Ekokompassi on käytössä joissakin Tampereen kaupungin liikelaitoksissa ja tytäryhteisöissä. (Ekokompassi n.d.b.)

Ekokompassin edeltäjänä voidaan pitää vuosina 2007—2013 käytössä olutta EcoStart-ympäristöjärjestelmää, jota tarjottiin pk-yrityksille ELY-keskusten kautta. EcoStart-toiminta sai EU:lta hankerahoitusta ja toiminta päättyi rahoituksen päättyessä. (Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013; EURA n.d.)

3.3.1 Ekokompassin kriteerit

Ekokompassin toteuttaminen yrityksessä perustuu kymmeneen kriteeriin, joita yritys sitoutuu noudattamaan. Kriteerit on esitetty Ekokompassin (n.d.c) verkkosivuilla ja ne ovat seuraavat:

1. Yritys toimii ympäristöä koskevien lakien ja säädösten mukaisesti.
2. Yrityksellä on nimetty ympäristövastaava.
3. Yritys tekee ympäristökatselmuksen, jossa kartoitetaan ympäristöasioiden hallinnan lähtötilanne sekä arvioidaan yrityksen merkittävimmät ympäristövaikutukset.

4. Yrityksellä on ympäristöpolitiikka, joka on perusta ympäristötavoitteille.
5. Yrityksen nimeämät ympäristöasioiden avainhenkilöt käyvät Ekokompassi-ympäristökoulutuksen. Avainhenkilöt ohjeistavat muun henkilökunnan ottamaan ympäristöasiat huomioon toiminnassaan.
6. Yrityksellä on jätehuoltosuunnitelma. Jätteet lajitellaan ainakin paikallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti.
7. Yritys pitää kirjaa vaarallisista jätteistään, varastoi ne turvallisesti ja toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn.
8. Yrityksellä on luettelo käyttämistään kemikaaleista. Käyttöturvallisuustiedotteet ovat henkilökunnan saatavilla ja työntekijöitä on opastettu kemikaalien turvalliseen käyttöön. Yritys varastoi kemikaalinsa määräysten mukaisesti.
9. Yritys laatii vuosittain ympäristöohjelman. Yritys valitsee alla olevista osa-alueista vähintään kaksi, joille se asettaa tavoitteita ja kirjaa toimenpiteitä ympäristöohjelmaansa. Valittavien tavoitteiden tulee pohjautua yrityksen olennaisten ympäristövaikutusten vähentämiseen. Osa-alueet valitaan uudelleen viimeistään kolmen vuoden välein.

Osa-alueet:

- a. Jätteiden määrän vähentäminen
 - b. Energiansäästö ja vihreään sähköön siirtyminen
 - c. Hankintojen ohjaaminen ympäristömyötäiseen suuntaan
 - d. Ympäristöasioiden huomioiminen myös alihankintana ostetuissa tuotteissa ja palveluissa
 - e. Materiaalitehokkuuden parantaminen tuotekehityksessä, tuotteen valmistuksessa tai palveluprosessissa
 - f. Logistiikan ja työmatkaliikkumisen tehostaminen
 - g. Ympäristöviestintä tai jokin muu Ekokompassin kanssa määritelty osa-alue
10. Yritys raportoi Ekokompassille vuosittain tavoitteidensa toteutumisesta sekä yrityksen ympäristötoimintaa kuvaavista tunnusluvuista. Seurantaraportti on yrityksen henkilökunnan saatavilla.

Tapahtumille on omat kriteerit ja ne ovat käytännössä identtiset yritysten kriteerien kanssa.

3.3.2 Ekokompassin rakentaminen ja ylläpito

Ekokompassin rakentaminen käynnistyy yrityksen aloitteesta nykytilan kartoittamisella. Rakentamiseen sisältyy kolme tapaamista neuvon kanssa, mutta vastuu järjestelmän rakentamisesta on yrityksellä itsellään. (Ekokompassi 2014.)

Ekokompassin rakentamisen vaiheet on esitetty kuvassa 3. Alkuvaiheessa yritys täyttää alkukartoituslomakkeen yrityksen nykytilanteen määrittämiseksi. Lomake käydään yhdessä neuvojan kanssa läpi ensimmäisessä tapaamisessa ja tällöin myös laaditaan projektisuunnitelma Ekokompassijärjestelmän toteuttamiseksi. Tapaamisen jälkeen Ekokompassi järjestää koulutuksen yrityksen nimeämille avainhenkilöille ja yritys puolestaan pitää sisäisen infotilaisuuden Ekokompassista henkilökunnan sitouttamiseksi. Toisessa neuvojatapaamisessa arvioidaan yrityksen ympäristövaikutuksia. Lisäksi aloitetaan ympäristöpolitiikan ja -ohjelman laatiminen. Toisen ja kolmannen tapaamisen välillä yritys viimeistelee laaditut dokumentit ja huolehtii henkilökunnan kouluttamisesta. Viimeisessä tapaamisessa valitaan yritykselle sopivat mittarit ja tunnusluvut, joita seuraamalla yritys voi saavuttaa ympäristötavoitteensa. (Ekokompassi 2014.)

Kuva 3. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentaminen

Ekokompassi-järjestelmän rakentamiseen kuluu aikaa noin neljä kuukautta. Ympäristöjärjestelmän valmistuttua sen tulee olla käytössä noin puoli vuotta ennen auditointia. Puolen vuoden jakson jälkeen yritys laatii seurantaraportin, jonka perusteella Ekokompassi-neuvoja toteaa yrityksen valmiiksi auditointiin. Jatkossa järjestelmä auditoidaan kolmen vuoden välein. Ympäristöohjelma päivitetään kuitenkin vuosittain ja myös seurantaraportti toimitetaan Ekokompassille joka vuosi. (Ekokompassi 2014.)

Ekokompassi tarjoaa valmiit lomakepohjat eri vaiheissa tarvittaviin raporteihin, koulutusmateriaalit yritysten sisäisiin koulutuksiin sekä mallilakisittain lainsäädännön noudattamisen tueksi. Ekokompassilla on myös joillekin toimialoille omia toimialakortteja, joissa käydään läpi kyseisen toimialan tärkeimmät ympäristönäkökulmat ja annetaan vinkkejä ympäristön huomioimiseen. (Ekokompassi 2014.)

3.3.3 Ekokompassin maksut

Ekokompassin hinta muodostuu vuosimaksusta ja rakentamisvaiheessa maksettavasta rakentamismaksusta. Hinta vaihtelee paikkakunnan ja yrityksen tai tapahtuman koon mukaan (Taulukko 1, s. 11). Rakentamismaksu sisältää kolme neuvontakertaa, avainhenkilöiden koulutuksen ja ensimmäisen auditoinnin. Vuosimaksuun puolestaan kuuluvat kolmen vuoden

välein tapahtuvat auditoinnit sekä esimerkiksi uutiskirjeet, vuosittainen tapaaminen ja sähköpostineuvonta. (Ekokompassi n.d.d.)

Taulukko 1. Ekokompassin hinnat pääkaupunkiseudulla ja Hyvinkäällä (Ekokompassi n.d.d)

Henkilömäärä	PÄÄKAUPUNKISEUTU		HYVINKÄÄ
	Rakentamis- maksu	Vuosimaksu	Rakentamis- ja vuosimaksu
10—50	1 200 €	350 €	200 €
51—100	1 500 €	500 €	400 €
101—250	2 000 €	750 €	600 €
yli 250	sopimuksen mukaan	sopimuksen mukaan	sopimuksen mukaan

3.4 Ympäristöjärjestelmien käyttö pk-yrityksissä

Yritykset ottavat ympäristöjärjestelmän käyttöön eri syistä. Kuten luvussa 2.2 (s. 3) todettiin, järjestelmän on tuotava yritykselle lisäarvoa, jotta sen käyttöönotto olisi kannattavaa. Ympäristöjärjestelmän tuoma lisäarvo voi olla taloudellista, mutta se voi myös liittyä imagoon ja sidosryhmiin tai eettisiin arvoihin (Rohweder 2004). Laajemmin koko yritysvaluuta ajatellen Bärlund ja Perko (2013) esittävät, ettei yrityksellä oikeastaan edes tarvitse olla mitään muita syitä kestäväen kehityksen huomioimiseen toiminnassaan kuin yrityksen hyötyminen. Heidän mielestään yritys ei voi pitemmän päälle olla vastuullinen, jos sen harjoittama liiketoiminta ei ole kannattavaa.

Ympäristöjärjestelmien käyttö on yleisempää suurissa yrityksissä (Rohweder 2004), mutta esimerkiksi Suomessa suuryrityksiä oli vain 0,2 % kaikista yrityksistä vuonna 2015. Pk-yrityksiä Suomessa oli noin 18 000 eli 6,5 % kaikista yrityksistä. Yli 90 % yrityksistä on 1—9 työntekijän mikroyrityksiä. (Suomen Yrittäjät 2015.) Euroopan komission vuonna 2010 julkaiseman tutkimuksen mukaan EU:n alueella vain 0,4 %:lla pk-yrityksistä on käytössä sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Pk-yrityksillä mikroyritykset mukaan lukien on kuitenkin merkittävä vaikutus niin EU-alueen talouteen kuin ympäristöönkin. Selvityksen mukaan Suomessa pk-yritysten osuus ympäristövaikutuksista on 57 %, kun EU-alueella se on keskimäärin jopa 64 %. Vaikka yksittäisen yrityksen päästöt ovat pienet, on kaikkien pk-yritysten yhteenlaskettu vaikutus merkittävä. (Constantinos, Sørensen, Larsen, Alexopoulou & Papageorgiou 2010.)

3.4.1 Kieltäytyjistä muutoksen tekijöihin

Bärlundin ja Perkon (2013) mukaan vain harvat yritykset toimivat kestäväen kehityksen mukaisesti pelkästään ”tekemisen ilosta”. Suomessakin yritykset ovat hyvin eri tasolla vastuullisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Samalla

kun edelläkävijäyrityksissä jo luodaan jaettua arvoa esimerkiksi kehittämällä uusia tuotteita yhteiskunnallisten ongelmien pohjalta, ovat jotkin yritykset vielä kieltäytymisvaiheessa (Porter & Kramer 2011; Bärlund & Perko 2013). Eri vaiheita kuvaavat Bärlundin ja Perkon (2013) esittämät yritysten vastuullisuuden viisi segmenttiä on esitetty kuvassa 4.

Kuva 4. Vastuullisuuden viisi segmenttiä (Bärlund & Perko 2013)

Ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa ajatellen potentiaalisimpia ovat yritykset, jotka tekevät paljon hyvää, mutta eivät viesti siitä, sekä kehitystyön alussa olevat yritykset. Näissä yrityksissä on jo herätty huomaamaan vastuullisuuden ja siihen kuuluvien ympäristöasioiden merkitys ja kenties toteutettu jo joitain toimenpiteitäkin (Bärlund & Perko 2013), jolloin ympäristöjärjestelmä voisi helpottaa teorian viemistä käytäntöön. Raportoijilla ja muutoksen tekijöillä ympäristöjärjestelmät ovat jo käytössä, kun taas kieltäytyjät edustavat toista ääripäätä, eikä heillä ole kestävä kehityksen tai vastuullisuuden linjausta (Bärlund & Perko 2013).

3.4.2 Ympäristöjärjestelmän hyödyt ja käyttöönottoon vaikuttavat tekijät

Taulukkoon 2 (s. 13) on koottu eri tutkimuksissa (Biondi, Frey & Iraldo 2000; Bist 2007; Iraldo, Testa & Frey 2010; Labonne 2006) esitettyjä syitä ja esteitä ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle pk-yrityksissä. Tutkimuksissa on käsitelty lähinnä ISO 14001:n ja EMAS-asetuksen mukaisia ympäristöjärjestelmiä. Myös Suomessa käytössä olleen EcoStartin vaikuttavuus selvityksessä nousivat esiin taulukossa mainitut motivoivat tekijät (Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013).

On kuitenkin hyvä huomata, että tutkimukset koskevat edellisiä ISO-standardeja (ISO 14001:2005 ja aiemmat). ISO-järjestö on myös huomionnut pk-yritysten vaikeudet ja haluttomuuden ottaa käyttöön ISO

14001 -ympäristöjärjestelmä (ISO/TC207/SC1 SME Task Group 2006) ja uusi standardi voi muuttaa tilannetta. ISO on myös julkaissut pk-yrityksille suunnatun oppaan ”ISO 14001:2015 - Environmental management systems - A practical guide for SMEs” uuden ISO 14001-standardin käyttöönoton helpottamiseksi.

Taulukko 2. Motivoivat tekijät ja esteet ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle pk-yrityksissä

Motivoivat tekijät	Esteet
Ulkopuolinen paine: lainsäädäntö, viranomaiset, sidosryhmät	Resurssit: kustannukset, aika ja osaaminen
Kilpailuetu, kilpailukyvyyn kehittäminen	Vaatimusten vaikeaselkoisuus
Imago ja viestinnällinen merkitys	Tiedon ja tuen puute
Ympäristön huomioiminen	Dokumentointi ja raportointi

Labonne (2006) keskittyi tutkimuksessaan pk- ja suuryritysten eroihin ympäristöjärjestelmien käyttöönotossa. Hänen työssään nousevat esiin myös ulkoisten tekijöiden tai olosuhteiden vaikutus: pk-yritykset ottavat ympäristöjärjestelmän todennäköisemmin käyttöön tietyissä tilanteissa – samaa yhteyttä suuremmilla yrityksillä Labonne ei havainnut. Hänen mukaansa esimerkiksi pk-yritykset, jotka kilpailevat tuotteen laadulla, ottavat todennäköisemmin käyttöön ympäristöjärjestelmän, samoin kuin pk-yritykset, jotka ovat tehneet voittoa viimeisten kolmen vuoden aikana.

Vaikeuksista huolimatta monet pk-yritykset ovat kuitenkin ottaneet käyttöön ympäristöjärjestelmän ja kokevat sen hyödylliseksi. Hyödyt ovat pitkälti samoja kuin motivoivat tekijät, vaikka aina yritykset eivät tiedosta niitä etukäteen. Esimerkiksi Biondin ym. (2000) nimeämiä hyötyjä, joita yritykset eivät olleet etukäteen ajatelleet, mutta joita ne kokivat ympäristöjärjestelmän käyttöönoton kautta saaneensa, olivat mm. johtamisen tehostuminen, toiminnan vaatimustenmukaisuuden jatkuva seuranta sekä imagon parantuminen.

Helsingin seudun ympäristöpalveluiden HSY:n (2017a) Ekokompassin käyttäjille tekemän kyselyn perusteella Ekokompassin tärkeimmiksi hyödyiksi nimettiin kustannussäästöt, kilpailuetu ja sidosryhmien tyytyväisyys. Kyselyn tulokset ovat pienen vastaajamäärän vuoksi lähinnä suuntaa antavia, mutta ne ovat kuitenkin melko yhtenevät muiden tutkimusten kanssa.

Myös ympäristöjärjestelmän käyttöönoton haasteet olivat Ekokompassin asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan samansuuntaisia kuin muissa tutkimuksissa (esim. Iraldo ym. 2010). Ekokompassin käyttäjät kokivat käytännössä prosessissa haastavimmaksi ympäristöjärjestelmän rakentamisvaiheen sisältämät alkukartoituksen ja vaikutusten arvioinnin sekä ensimmäisen ympäristöohjelman laatimisen. Lisäksi vaikeuksia tuottivat lakilistan

tekeminen ja päivittäminen sekä ympäristöohjelman päivittäminen ja uusien toimenpiteiden ideoiminen. (Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY 2017a.)

4 TAMPEREEN PK-YRITYKSET JA TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Yleisesti käytetty pk-yritysten eli pienten ja keskisuurten yritysten määritelmä on peräisin Euroopan yhteisöjen komission (2003) suosituksesta. Sen mukaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä ovat ne yritykset, joissa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. Lisäksi yritysten on oltava riippumattomia eli niiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista alle 25 % omistaa yritys tai yritykset, jotka eivät täytä pk-yrityksen määritelmää. Pk-yrityksistä pieniä ovat ne, joiden palveluksessa on alle 50 työntekijää ja joiden liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa. Mikroyrityksiä ovat puolestaan alle kymmenen työntekijän yritykset, joiden liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään kaksi miljoonaa euroa. Myös pieniä ja mikroyrityksiä koskee ehto riippumattomuudesta.

Tässä luvussa luodaan katsaus Tampereella toimiviin pk-yrityksiin ja käydään läpi Tampereen kaupunkiseudun kunnat. Pk-yritysten määritelmänä on tässä pidetty vain työntekijöiden lukumäärää, joten luvussa 4.2 (s. 15) esitetyt tilastot koskevat yrityksiä, joiden henkilöstön määrä on 10–249. Jotta yritystilastojen yhteydessä mainitut toimialat olisi helpompi käsittää, perehdytään aluksi lyhyesti Suomessa käytössä olevaan toimialaluokitukseen.

4.1 Toimialaluokitus

Suomessa on käytössä tilastokeskuksen vahvistama toimialaluokitus TOL 2008, joka perustuu EU:n toimialaluokitus NACE Rev. 2:een (Tilastokeskus 2008a). Usein toimialoista näkee käytettävän neliosaista jakoa: teollisuus, palvelut, kauppa ja rakentaminen, jota käytetään osittain myös tässä työssä. Näistä kaupalla ja rakentamisella on TOL 2008 -luokituksessa oma päätasonsa, rakentamisella taso F Rakentaminen ja kaupalla taso G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus (Tilastokeskus 2008a).

Teollisuus- ja palvelualat sen sijaan koostuvat useista TOL 2008 -luokittelun päätasoista taulukon 3 (s. 15) mukaisesti.

Taulukko 3. Teollisuuden ja palvelualojen toimialaluokat (Tilastokeskus 2008b, 2009)

Toimiala	TOL 2008
Teollisuus	B Kaivostoiminta ja louhinta C Teollisuus D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
Palvelut	H Kuljetus ja varastointi I Majoitus- ja ravitsemistoiminta J Informaatio ja viestintä L Kiinteistöalan toiminta M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta R Taiteet, viihde ja virkistys S Muu palvelutoiminta

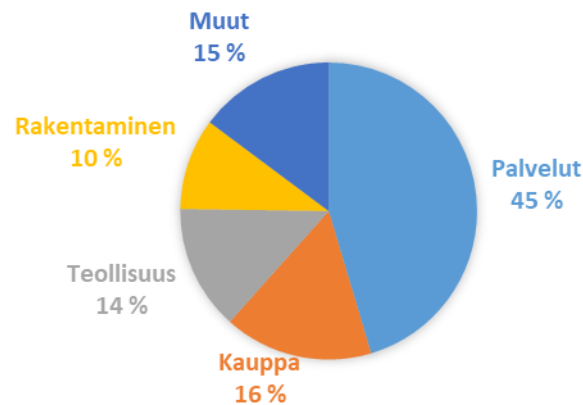
Teollisuusalalla etenkin päätaso C Teollisuus on varsin laaja, se sisältää käytännössä kaiken valmistavan teollisuuden, mm. elintarvikkeiden, juomien, tekstiilien, paperin, kemikaalien, lääkkeiden, metallien, sähkölaitteiden, koneiden ja laitteiden sekä huonekalujen valmistuksen. Palvelualan luokitukselta on ehkä syytä selvittää luokkien M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta sisältöä. Ensimmäisiin mainittuihin kuuluvat mm. lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut, pääkonttorien toiminta, arkkitehti- ja insinööripalvelut, tieteellinen tutkimus- ja kehitystoiminta, mainostoiminta sekä eläinlääkintäpalvelut. Hallinto- ja tukipalvelutoimintoja puolestaan ovat esimerkiksi erilaisten koneiden ja laitteiden vuokraus, työllistämistoiminta, matkatoimistot sekä kiinteistöhoito. (Tilastokeskus 2008a.)

Neljään ryhmään jaon ulkopuolelle jäävät muut toimialat, joita ovat maatalous, metsätalous ja kalatalous, rahoitus- ja vakuutustoiminta, julkinen hallinto ja maanpuolustus, koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut, kotitalouksien toiminta työnantajina, kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta sekä yritykset, joiden toimiala on tuntematon. (Tilastokeskus 2008a, 2008b, 2009.)

4.2 Pk-yritykset Tampereella

Tilastokeskuksen (2017) toimipaikkalaskurin mukaan Tampereella toimii noin 1 350 pk-yritystä. Yritysten jakautuminen kaupan, rakentamisen, teollisuuden ja palveluiden toimialoille on esitetty kuvassa 5 (s. 16). Lähes puolet (45 %) yrityksistä toimii palvelualoilla ja kaupan ja teollisuuden osuudet ovat noin 15 %.

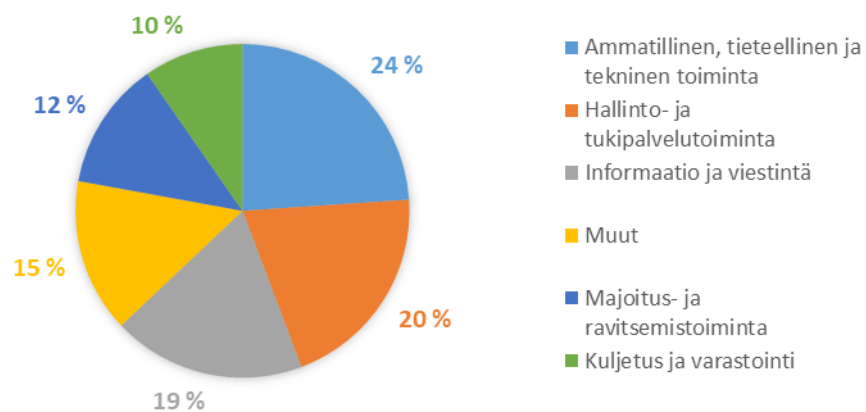
TAMPEREEN PK-YRITYKSET TOIMIALOITTAIN

Kuva 5. Tampereella toimivat pk-yritykset toimialoittain

Palvelualan yrityksistä (Kuva 6) noin joka neljäs harjoittaa ammatillista, tieteellistä ja teknistä toimintaa ja joka viidennen yrityksen toimiala on hallinto- ja tukipalvelut tai informaatio ja viestintä. Sekä kuljetusala että majoitus- ja ravitsemistoiminta edustavat noin kymmentä prosenttia kumpainenkin.

TAMPEREEN PK-YRITYKSET PALVELUALOILLA

Kuva 6. Pk-yritysten jakautuminen palvelualoilla

Teollisuusalojen pk-yrityksistä noin joka viidennen toimiala on muiden koneiden ja laitteiden valmistus. Yli kymmenen prosentin osuus on myös koneiden ja laitteiden korjauksella, huollolla ja asennuksella sekä metallituotteiden valmistuksella.

4.3 Yritysten tulevaisuudennäkymät

Suomen Yrittäjien (2017) yritysbarometrin mukaan pirkanmaalaisissa pk-yrityksissä uskotaan sekä liikevaihdon kasvuun, kapasiteetin käyttöasteen

nousuun että tilausten määrän kasvuun. Toisaalta myös materiaalien hintojen sekä palkkakustannusten uskotaan nousevan. Yritysbarometriin haastateltiin Pirkanmaalta 463 yritystä, joista reilu puolet toimi palvelu-aloilla, viidennes teollisuudessa ja loput kaupan ja rakentamisen alalla.

Yritysbarometrissa käy ilmi, että 24 % pirkanmaalaisista yrityksistä arvioi henkilökunnan määrän kasvavan ja vain 7 % arvioi henkilökunnan määrän vähenevän seuraavan vuoden aikana. Lisäksi yli puolet yrityksistä uskoi liikevaihdon kasvavan ja 40 % uskoi kannattavuuden lisääntyvän.

4.4 Tampereen kaupunkiseutu

Tampereen kaupunkiseutuun kuuluvat Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi (Tampereen kaupunkiseutu n.d.a). Yhteistyötä kuntien välillä on tehty jo vuosien ajan ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä perustettiin vuonna 2005 (Tampereen kaupunkiseutu n.d.b).

Kunnissa tehdään paljon toimia ympäristön hyväksi, mutta harvalla kunnalla on etenkin koko kunnan kattavaa ympäristöjärjestelmää. Tampereen kaupunkiseudun kunnilla on esimerkiksi yhteinen ilmastostrategia, jossa esitetään eri aihealueisiin liittyviä toimenpiteitä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi (Tampereen kaupunkiseutu 2010).

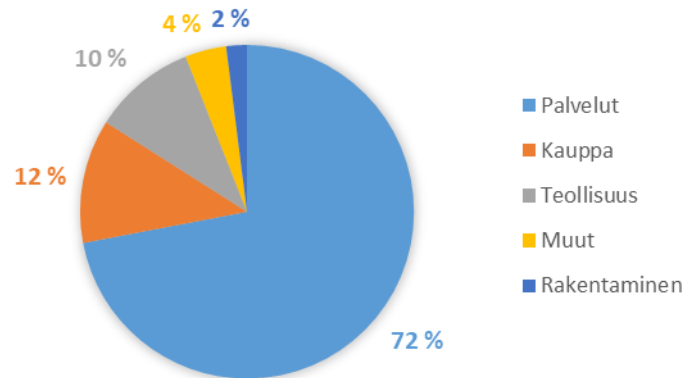
Lähes kaikki kaupunkiseudun kunnat mainitsevat strategiassaan kestävän kehityksen huomioimisen, ja se mainitaan myös kuntalaissa (2015/410): ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.”

5 EKOKOMPASSIN KÄYTTÄJÄT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Tässä luvussa esitetyt tiedot Ekokompassia käyttävistä yrityksistä ja tapahtumista perustuvat Helsingin seudun ympäristöpalveluilta HSY:ltä (2017b) saatuihin tietoihin.

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää käyttää pääkaupunkiseudulla noin 50 yritystä tai virastoa ja kymmenen tapahtumaa. Kuvasta 7 (s. 18) nähdään, että yrityksistä yli 70 % toimii palvelualalla. Teollisuuden ja kaupan alalla käyttäjistä on noin 10 % kummassakin. Teollisuus- ja palvelualoihin kuuluvia toimialoja on useita ja ne on selitetty tarkemmin luvussa 4.1 (s. 14).

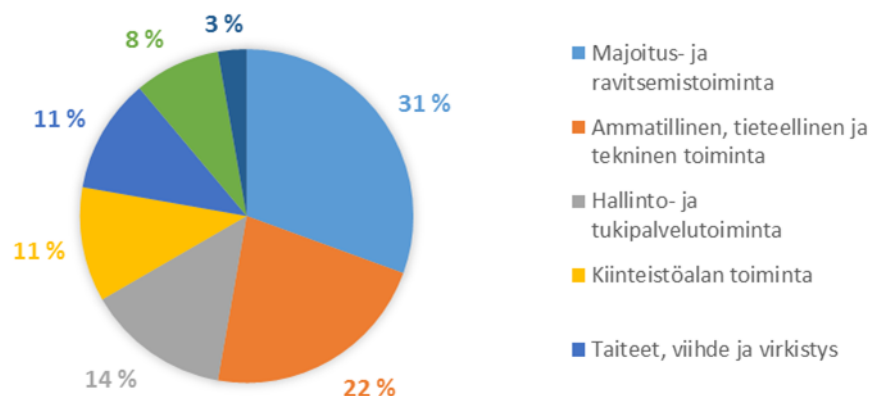
EKOKOMPASSIN KÄYTTÄJÄT TOIMIALOITTAIN

Kuva 7. Ekokompassin käyttäjät toimialoittain pääkaupunkiseudulla

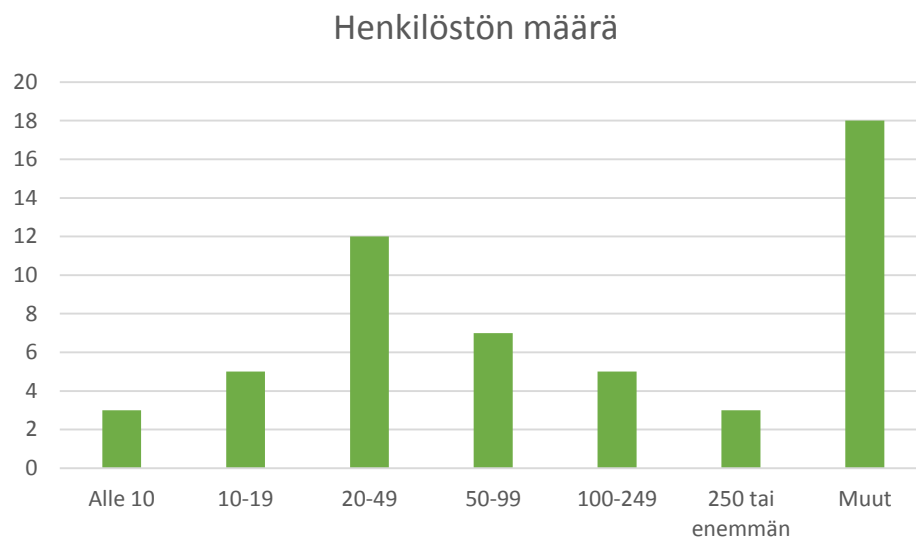
Palvelualoilla (Kuva 8) suurimmat käyttäjäryhmät ovat hotellit ja ravintolat sekä ryhmään ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta kuuluvat yritykset. Teollisuusalan yrityksistä merkillepantavaa on, että kaikki mukanaolevat kuuluvat luokkaan 18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen. Samankaltaista toimintaa on myös kahdella muihin toimialaryhmiin kuuluvalla yrityksellä, joten vaikka majoitus- ja ravitsemistoiminta on selkeästi suurin yksittäinen toimiala kaikista Ekokompassin käyttäjäryhmistä 22 %:n osuudellaan (31 % palvelualojen yrityksistä), myös painaminen ja tallenteiden jäljentäminen erottuu joukosta.

EKOKOMPASSIN KÄYTTÄJÄT PALVELUALOILLA

Kuva 8. Ekokompassin käyttäjät palvelualoilla

Kuvasta 9 nähdään, että Ekokompassi on suosituin yrityksissä, joissa on 20–49 työntekijää. Muut-ryhmään kuuluvat ne yritykset, joiden henkilömäärä ei ollut mukana tilastossa. Lisäksi on huomioitava, että joidenkin yritysten tapauksessa kyseessä on usean toimipisteen yhteenlaskettu henkilöstömäärä.

Kuva 9. Henkilöstön määrä Ekokompassia käyttävissä yrityksissä

Ekokompassia käyttävistä tapahtumista puolet ovat erilaisia musiikki- ja kulttuuritapahtumia ja toinen puoli urheiluun, ruokaan ja juomaan sekä yrityksiin liittyviä tapahtumia.

6 MARKKINATUTKIMUS

Markkinatutkimuksen tavoitteena on yleensä saada tietoa esimerkiksi asiakaskunnan määrästä ja ostovoimasta, kysynnästä ja markkinoiden tulevaisuudennäkymistä. Markkinatutkimus on markkinointitutkimuksen osa, vaikka joskus näitä käytetäänkin tarkoittamaan samaa asiaa. (Raatikainen 2005.)

Markkinatutkimuksen kulku ei oikeastaan poikkea muiden tutkimusten tekemisestä. Alussa määritellään tutkimusongelma ja tavoitteet sekä laaditaan tutkimussuunnitelma. Suunnitelmaan kuuluvat niin soveltuvan tutkimusmenetelmän valinta, perusjoukon määrittäminen kuin budjetin ja aikataulunkin laadinta. Itse toteutusvaiheessa tutkimus toteutetaan valittua menetelmää käyttäen, kerättyä tietoa analysoidaan, tulokset raportoidaan ja tehdään johtopäätökset. (Raatikainen 2005; ks. myös Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004.)

Kuten muidenkin tutkimusten, myös markkinatutkimuksen tapauksessa on syytä arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. Näitä kuvaavat

esimerkiksi reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa, että tulokset eivät tulleet sattumalta, vaan samanlaisiin tuloksiin päädyttäisiin, jos tutkimus toistettaisiin. Tutkimuksen reliabiliteettia vähentää mm. vastauskato. Myös väärä ajoitus voi vaikuttaa reliabiliteettiin. Validi tutkimus puolestaan mittaa sitä, mitä tutkimuksen oli tarkoituskin mitata. Esimerkiksi kyselytutkimuksessa tuloksen validiteettiin vaikuttaa kysymysten asettelu. Jos vastaaja ymmärtää kysymyksen eri tavalla kuin tutkija on tarkoittanut ja tutkija käsittelee vastausta oman olettamuksensa mukaan, vaikuttaa tämä tutkimuksen validiteettiin. (Hirsjärvi ym. 2004; Raatikainen 2005.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus koostui kahdesta eri osasta: Tampereen kaupunkiseudun kuntien ympäristöpäälliköille suunnatusta kyselystä sekä kyselystä Tampereen seudun pk-yrityksille. Pk-yrityksille tehtyä kyselyä täydennettiin lisäksi puhelimitse tehdyillä haastatteluilla. Kyselyjen tarkoituksena oli selvittää, ovatko vastaajat kiinnostuneita Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotosta. Samalla kysyttiin tietoja organisaatioiden nykytilasta ja tulevaisuudennäkymistä ja kerättiin yhteystietoja niiltä yrityksiltä, jotka olivat kiinnostuneita ottamaan Ekokompassin käyttöön.

7.1 Kysely yrityksille

Kysely toteutettiin Webropolilla ja se lähetettiin 26.6.2017 sähköpostitse 629 vastaanottajalle. Kyselyn saatekirje on liitteenä 1 ja kysely liitteenä 2. Kyselyyn annettiin alun perin vastausaikaa 4.8.2017 asti, mutta kesälomien vuoksi sitä lopulta pidennettiin 15.8.2017 saakka. Kyselystä lähetettiin kaksi muistutusta, joista ensimmäinen 1.8.2017 ja toinen 14.8.2017.

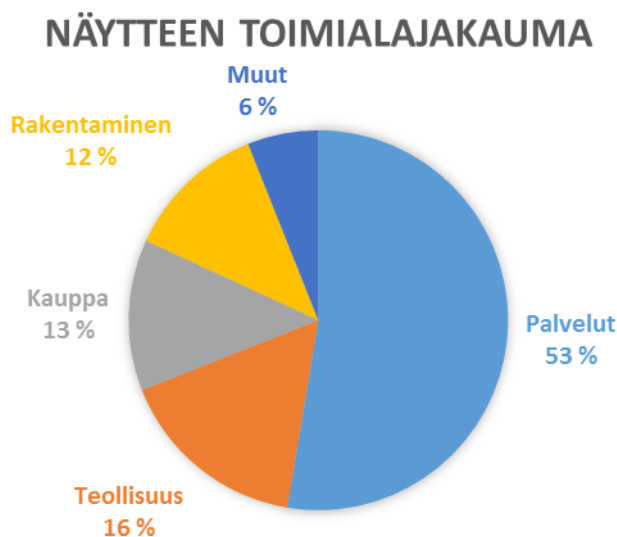
7.1.1 Kyselyyn valitut yritykset

Perusjoukon tässä tutkimuksessa muodostavat Tampereella toimivat pk-yritykset, joiden henkilökunnan lukumäärä on pk-yrityksen määritelmän mukainen. Muut määritelmän ehdot jätettiin pois, koska niitä ei käytettävissä olevilla resursseilla pystytty selvittämään. Mikro- ja suuryritykset on puolestaan rajattu kyselyn ulkopuolelle, koska ne eivät kuulu Ekokompassin pääasialliseen kohderyhmään. Käytännössä Ekokompassilla on käyttäjiä myös mikro- ja suuryrityksissä, joten rajoitusta käytettiin yritysten tietoja hakiessa, mutta kyselyn vastaajiksi myös näiden ryhmien edustajat päätettiin hyväksyä, mikäli niitä saatujen vastausten joukossa olisi.

Tamperelaisten pk-yritysten kohtalaisen suuresta määrästä (1 344 yritystä) johtuen kyselyä ei voitu toteuttaa kokonaistutkimuksena. Periaatteessa verkkokyselyn toteuttaminen tällaiselle määrälle olisi ollut mahdollista,

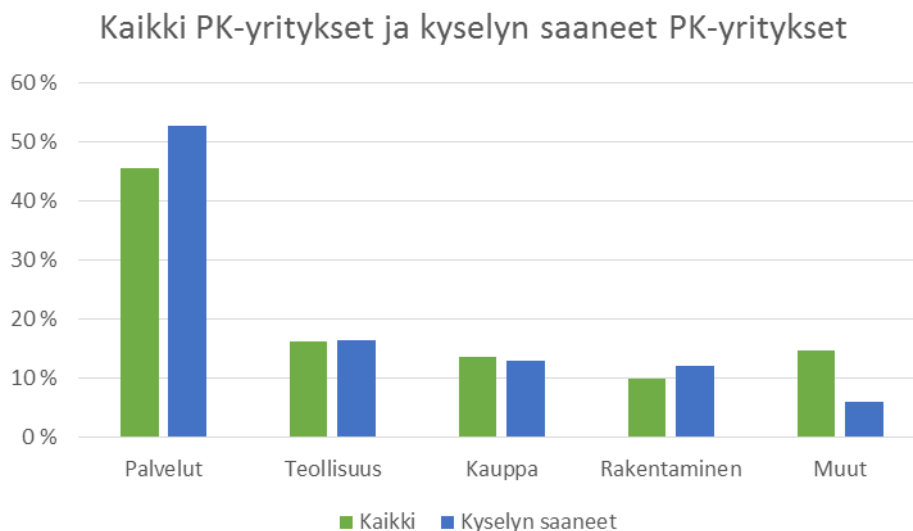
mutta käytännössä rajoitteeksi muodostui yhteystietojen saatavuus. Kysely haluttiin lähettää yritysten toimitusjohtajille tai muille päättävissä asemassa oleville henkilöille ja vaikka nämä tiedot olisivat julkisesti saatavilla, ei osoitelistan keräämiseen ollut resursseja. Niinpä kysely lähetettiin niille yrityksille, joiden osoitetiedot saatiin Suomen Asiakastieto Oy:ltä. Hakuehtoina olivat, että yrityksen päätoimipaikka on Tampereella ja henkilökunnan lukumäärä on 10–249. Lopulta kyselyyn sai 629 yritystä eli lähes puolet (46,8 %) kaikista Tampereen pk-yrityksistä. Koska kyseessä ei ole satunnaisesti valittu otos, on kyselyn saaneiden yritysten joukkoa kutsuttava näytteeksi (Routio 2005).

Näytettä ja perusjoukkoa voidaan vertailla useista eri näkökulmista, esimerkiksi toimialan, henkilöstön määrän ja liikevaihdon perusteella, ja näin arvioida sen edustavuutta. Koska kyseessä ovat pk-yritykset ja pk-yrityksen määritelmä itsessään jo rajaa henkilöstön määrää ja liikevaihtoa, voidaan toimialaa pitää näistä kolmesta merkittävimpänä. Kuvassa 10 on esitetty kyselyn saaneiden yritysten toimialajakauma.

Kuva 10. Kyselyn saaneiden yritysten toimialajakauma

Jos verrataan luvussa 4.2 (s. 15) esitettyä kaikkien Tampereen seudulla toimivien yritysten jakautumista toimialoittain ja kyselyn saaneiden yritysten toimialoja, huomataan että näyte on pääpiirteissään vastannut perusjoukkoa, mutta pieniä erojakin on (Kuva 11, s. 22).

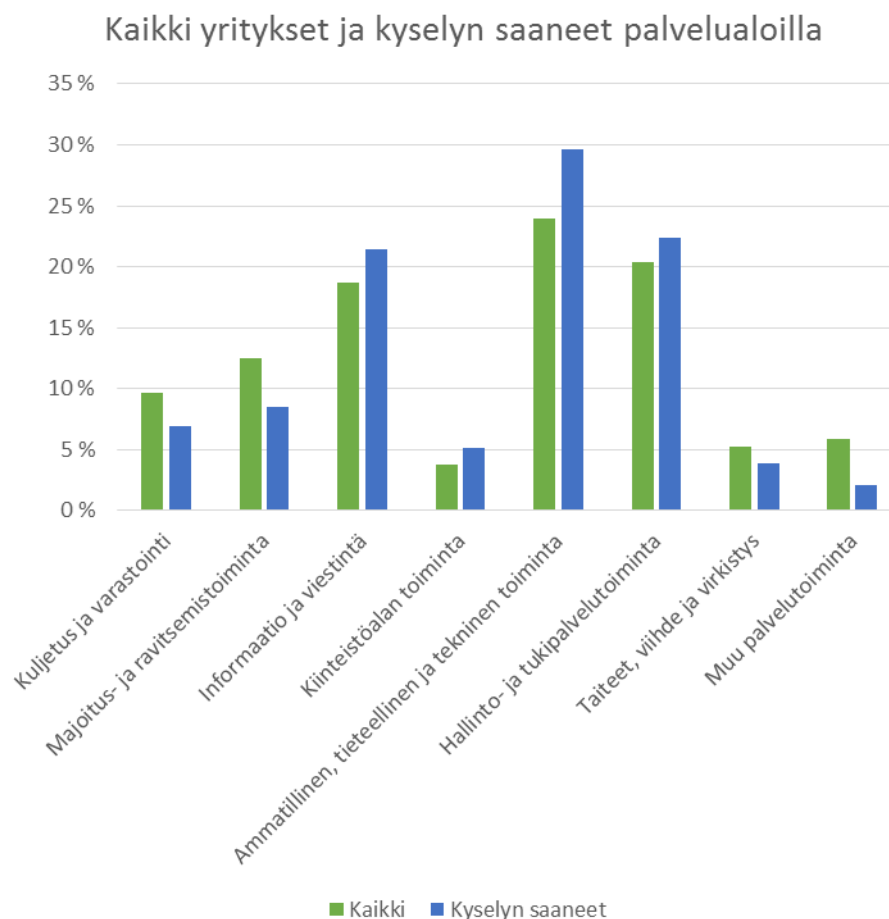
Kuva 11. Kyselyn saaneiden yritysten ja kaikkien Tampereella toimivien pk-yritysten toimialajakaumat

Palvelualoilla erotusta on kahdeksan prosenttiyksikön verran, kaupan alalla yksi ja rakennusalaalla kaksi prosenttiyksikköä. Teollisuudessa ero on alle prosenttiyksikön verran. Prosentteissa mitattuna erot ovat melko suuret: kyselyn saaneista palvelualoilla toimii 16 % enemmän yrityksiä kuin on palvelualoilla toimivia kaikkien yritysten joukosta. Rakennusalaalla ero on jopa 21 %, kaupan alalla 5 % ja teollisuudessa alle 1 %.

Tarkasteltaessa eroja esimerkiksi palveluihin kuuluvilla toimialoilla, huomataan erojen olevan yhdestä kuuteen prosenttiyksikköä (Kuva 12, s. 23).

Näytteen käyttäminen voi Roughton (2005) mukaan aiheuttaa kahdenlaista poikkeamaa perusjoukon ja näytteen välille. Näitä poikkeamia ovat satunnainen poikkeama ja peittovirhe eli harha, joka on systemaattinen virhe ja aiheutuu tavasta, jolla näyte on valittu. Otoksessa harhaa ei juuri esiinny ja riittävän suuressa otoksessa myös satunnaiset poikkeamat yleensä kumoavat toistensa vaikutukset.

Käytössä olevien resurssien vuoksi otoksen käyttäminen ei ollut mahdollista ja tulosten tulkinnassa onkin syytä pitää mielessä näytteen aiheuttamat mahdolliset poikkeamat.

Kuva 12. Kaikkien pk-yritysten ja kyselyn saaneiden yritysten prosenttiosuudet palvelualoilla

7.1.2 Kysymykset

Yrityskyselyssä (liite 2) oli kokonaisuudessaan 20 kysymystä. Yrityksiltä kysyttiin taustatietoina mm. toimialaa, henkilöstön määrää ja liikevaihtoa. Mukana oli myös asiakaskuntaa koskevia kysymyksiä. Tulevaisuudennäkymiä kartoitettiin yhdellä yleisellä kysymyksellä liiketoiminnan kehittymisestä. Tietoja yrityksen ympäristöasioiden nykytilasta saatiin kysymyksillä mahdollisesti käytössä olevasta ympäristöjärjestelmästä sekä jo toteutetuista toimenpiteistä.

Kyselyn loppupuolella esitettiin Ekokompassi-kriteerit ja kysyttiin kiinnostusta Ekokompassia kohtaan sekä arviota sopivasta rakentamis- ja vuosimaksusta. Maksukysymyksiin ei annettu valmiita vaihtoehtoja, sillä haluttiin välttää johdattelemasta vastaajia.

Ennen kyselyn lähettämistä yrityksille, sitä kommentoivat ja testasivat useat henkilöt sekä toimeksiantajan että Ekokompassi-asiantuntijoiden taholta. Saadun palautteen perusteella kysely muokattiin lopulliseen muotoonsa.

7.2 Haastattelut

Haastattelujen tavoitteena oli tarkentaa kyselyn tuloksia niillä toimialoilla, joissa Ekokompassi on pääkaupunkiseudulla suosittu. Näihin toimialoihin (majoitus ja ravitsemispalvelut sekä painaminen ja tallenteiden jäljentäminen) kuuluvilta yrityksiltä tuli hyvin vähän vastauksia kyselyyn, mutta niiden mielipiteitä haluttiin kuitenkin selvittää tarkemmin.

Haastateltavat yritykset valittiin harkinnanvaraisesti edellä mainituilta toimialoilta. Majoitus- ja ravitsemispalveluista keskityttiin nimenomaan majoitusta tarjoaviin yrityksiin. Toimialan lisäksi valintaperusteena oli se, että yrityksellä ei saatujen tietojen mukaan ollut käytössä ympäristöjärjestelmää tai ympäristömerkkejä. Haastatteluihin otettiin mukaan myös pienempiä yrityksiä. Näin tehtiin kahdesta syystä. Ensinnäkin Ekokompassilla on käyttäjiä mikroyritystenkin joukossa pääkaupunkiseudulla ja toiseksi muut kriteerit (toimiala ja ei ympäristöjärjestelmää tai -merkkejä) täyttäviä yrityksiä ei yksinkertaisesti ollut riittävästi. Tavoitteena oli saada molemmilta toimialoilta viisi yritystä eli yhteensä kymmenen haastattelua.

Haastattelut tehtiin puhelimitse elokuun 2017 aikana kyselyn vastausajan jo päätyttyä. Haastatteluissa käytettiin runkona samaa kyselylomaketta, joka oli lähetetty yrityksille. Lisäksi haastateltavien kanssa keskusteltiin haastattelun aikana esiin nousseista aiheista vapaamuotoisesti.

Käytetty otantamenetelmä on syytä huomioida haastattelun tulosten tulkinnaissa, sillä harkinnanvaraisesti otetulla näytteellä saadut tulokset eivät ole yleistettävissä (Lotti 2001).

7.3 Kysely kunnille

Kuntakysely lähetettiin Tampereen kaupunkiseudun kuntien ympäristöpäälliköille tai vastaaville (esim. ympäristönsuojelupäällikkö) Tamperetta lukuun ottamatta, sillä Tampereen kaupunki oli työn tilaaja ja siellä Ekokompassi on jo käytössä. Vastaanottajia oli siis yhteensä seitsemän, tosin Lempäälän ja Vesilahden kuntien ympäristöasioista vastaa sama henkilö. Kysely lähetettiin 21.6.2017 ja vastausaikaa annettiin aluksi 4.8.2017 asti. Kuten yrityskyselyssäkin, kesälomakauden vuoksi kyselyn vastausaikaa pidennettiin alkuperäisestä 18.8.2017 saakka. Kysely toteutettiin Google Formsilla. Kunnille osoitetun kyselyn saatekirje on liitteenä 3 ja kysely liitteenä 4.

Kun perusjoukko on hyvin pieni, kysely kannattaa toteuttaa kokonaistutkimuksena (Raatikainen 2005), ja niin tässäkin tapauksessa kysely lähetettiin kaikkien kuntien edustajille. Tällaisessa tilanteessa otoskoko on yhtä suuri kuin perusjoukko, minkä vuoksi satunnaisuuden aiheuttama vaihtelu häviää, mutta vastauskato ja mittavirheet voivat silti vääristää tuloksia (Pah-

kinen 2012). Toisaalta kyselyn tavoitteena oli selvittää nimenomaan Tampereen kaupunkiseudun kuntien tilannetta, eikä vastauksia ole tarkoitukseen yleistää koskemaan muita kuntia.

Kunnille suunnatussa kyselyssä oli kymmenen kysymystä, jotka jaettiin kahdelle sivulle. Taustatietoina kysyttiin suoraan vastaajan edustamaa kuntaa. Tämän lisäksi ensimmäisellä sivulla kysyttiin kunnalla mahdollisesti käytössä olevasta ympäristöjärjestelmästä sekä syistä ja aikataulusta ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Toisen sivun alussa kerrottiin lyhyesti Ekokompassin kriteerit ja kysyttiin kiinnostusta Ekokompassia kohtaan sekä sopivaa rakentamis- ja vuosimaksua.

8 TULOKSET

Tässä luvussa esitellään yrityskyselyn, haastatteluiden ja kuntakyselyn tulokset. Työn alussa esitettiin kysymyksiin haettiin vastauksia pääasiassa pk-yrityksille tehdyllä kyselyllä. Esimerkiksi haastattelujen tuloksia ei yhdistetty kyselyn tuloksiin, vaikka pohjana käytettiin samaa kyselylomaketta, sillä haastateltavat yritykset valittiin harkinnanvaraisesti ja tulosten yhdistäminen olisi vääristänyt kyselyn tuloksia.

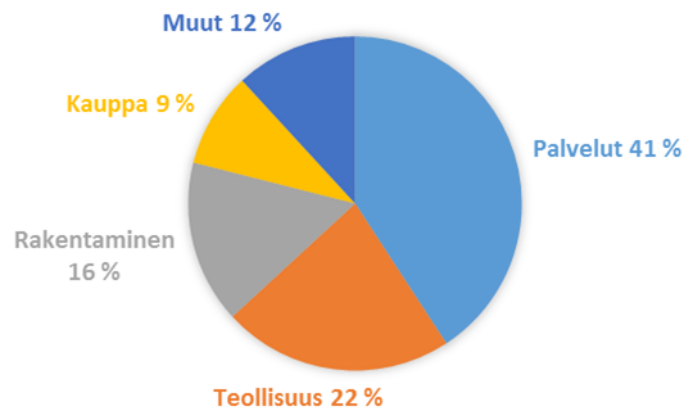
8.1 Yrityskysely

Yrityskyselyn tuloksia analysoitiin Webropolin tarjoamilla työkaluilla sekä Excelillä. Aluksi esitetään kyselyyn vastanneiden yritysten taustatietoja, minkä jälkeen varsinaiset tulokset käydään läpi tutkimuskysymysten mukaan jaoteltuna.

8.1.1 Vastaajien taustatiedot

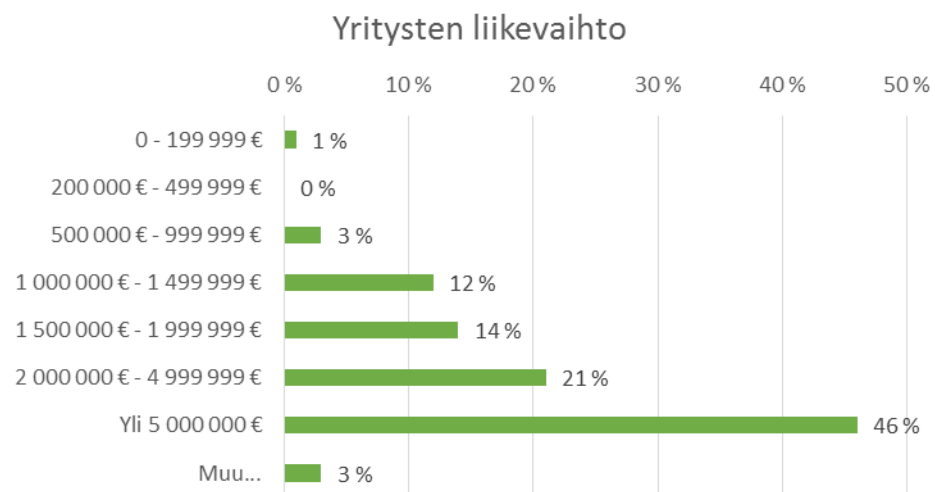
Yrityskyselyyn saatiin määräaikaan mennessä 76 vastausta, joten vastausprosentti oli 12. Tästä johtuen tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Vastaajista 87 % oli yrityksessä johtavassa asemassa ja 11 % vastaajista ilmoitti olevansa ylempi toimihenkilö. Vastaajien jakautuminen kaupan, palveluiden, rakentamisen ja teollisuuden toimialoihin nähdään kuvasta 13 (s. 26).

VASTAAJIEN JAKAUTUMINEN TOIMIALOITTAIN

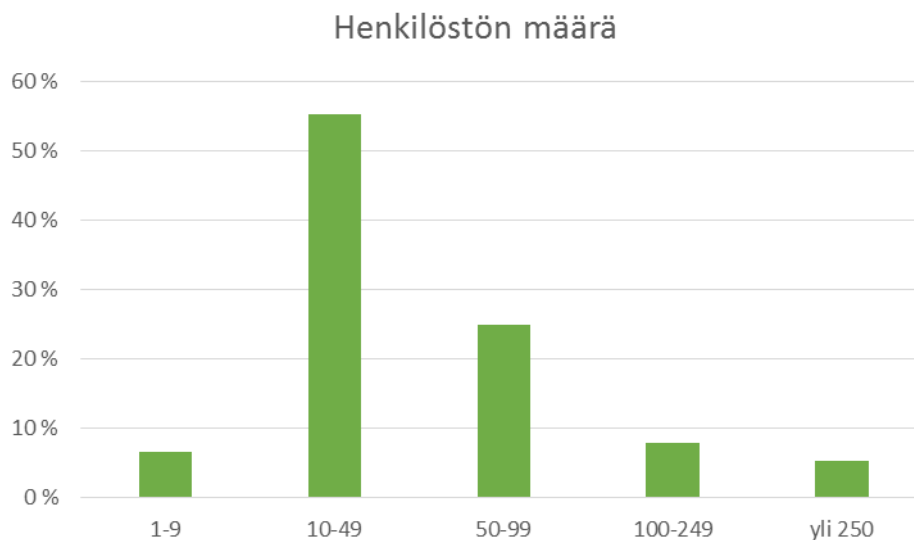

Kuva 13. Vastaajien toimialat

Vastanneiden yritysten liikevaihdon ja henkilöstön lukumäärän jakaumat on esitetty kuvissa 14 ja 15 (s. 27). Liikevaihdossa Muu -vaihtoehdon valinneista yrityksistä kaikkien liikevaihto oli yli viisi miljoonaa euroa, joten suurimman liikevaihdon ryhmään kuului noin puolet vastaajista.

Kuva 14. Liikevaihto kyselyyn vastanneissa yrityksissä

Kuva 15. Henkilöstön määrä kyselyyn vastanneissa yrityksissä

Kuvasta 15 nähdään, että vastanneiden yritysten joukossa oli myös muutama alle kymmenen tai yli 249 hengen yritys. Kaikki kyselyn saaneet yritykset valittiin toimipaikan ja henkilöstömäärän mukaan ja vaikka yrityksen ilmoittama henkilöstömäärä tai päätoimipaikka poikkesikin ennalta oletetusta, pidettiin myös tällaisten yritysten vastaukset mukana.

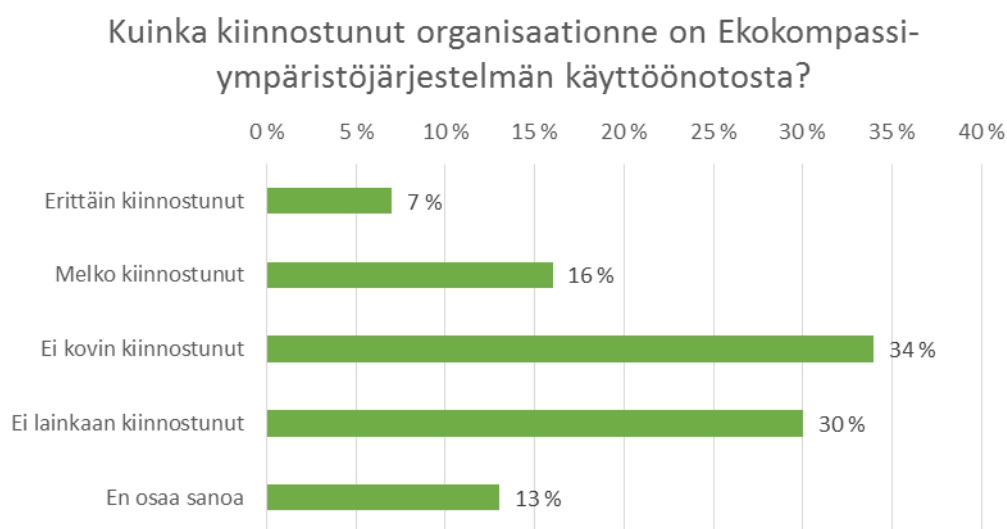
Lähes kaikkien (92 %) yritysten asiakaskuntaan kuuluivat toiset yritykset. Hieman yli puolen asiakkaana oli myös julkinen sektori ja hieman alle puolen yksityishenkilöt. Asiakkaat olivat pääosin Tampereen seudulta ja muualta Suomesta.

Vastaajista 68 %:lla ei ollut käytössä tai rakenteilla ympäristöjärjestelmää, mutta näistäkin vastaajista 80 % valitsi joitakin vaihtoehtoja kysymyksessä, millä tavoin yrityksessä tällä hetkellä huolehditaan ympäristöasioista. Suurin osa seuraa jätteiden määrää ja energian- ja/tai vedenkulutusta ja pyrkii vähentämään näitä. Myös kaikki vastaajat huomioiden jätteiden määrän (74 %) ja energian- ja vedenkulutuksen (62 %) seuranta olivat käytetyimmät menetelmät ympäristöasioista huolehtimisessa. Toimintansa ympäristövaikutukset oli kartoittanut 38 % kaikista vastaajista.

Kymmenen prosenttia vastaajista ilmoitti ympäristöjärjestelmän käyttöönoton olevan ajankohtaista seuraavan vuoden aikana ja noin 20 % 1–3 vuoden kuluttua. Myöhemmin ympäristöjärjestelmän käyttöönotto olisi ajankohtaista 30 %:lle vastanneista ja toisaalta lähes 20 % ei aikonut ottaa ympäristöjärjestelmää käyttöön lainkaan.

8.1.2 Yritysten kiinnostus Ekokompassia kohtaan

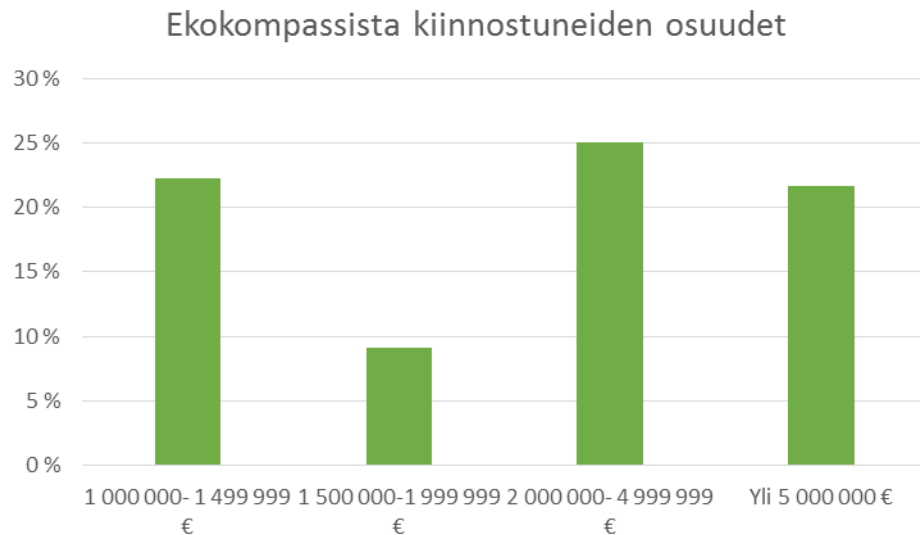
Tärkein tutkimuskysymys oli, ovatko yritykset kiinnostuneita ottamaan käyttöön Ekokompassin ja mitkä ovat tärkeimmät syyt ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Kyselyn vastaajista 22 % ilmaisi olevansa erittäin tai melko kiinnostunut Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotosta (Kuva 16). Näistä yrityksistä kuitenkin kuudella oli jo käytössä tai rakenteilla jokin ympäristöjärjestelmä.

Kuva 16. Vastaukset kysymykseen yrityksen kiinnostuksesta Ekokompassin käyttöönottoa kohtaan

Ekokompassista kiinnostuneet yritykset olivat melko hajanaisesti eri toimialoilta. Ainoastaan kiinteistöalan toiminta erottui joukosta lähes 30 % osuudellaan. Liikevaihdon mukaan tarkasteltuna määrällisesti eniten kiinnostuneita Ekokompassista oli ryhmässä, jonka liikevaihto on yli viisi miljoonaa euroa. Tähän joukkoon kuului yli 40 % yrityksistä, jotka olivat melko tai erittäin kiinnostuneita Ekokompassin käyttöönotosta. Lisäksi Ekokompassin käyttöönotosta kiinnostuneissa yrityksissä työskenteli useimmiten 10–49 henkilöä. Nämä ryhmät olivat myös parhaiten edustettuja vastaajien joukossa, joten onkin mielekkäämpää katsoa Ekokompassista kiinnostuneiden yritysten osuutta oman liikevaihtoluokkansa sisällä. Kuvassa 17 (s. 29) on esitetty, kuinka moni tietystä liikevaihtoluokasta ilmaisi olevansa melko tai erittäin kiinnostunut Ekokompassista. Kuvaajasta on jätetty pois ne liikevaihtoluokat, joissa oli kokonaisuudessaan vähemmän kuin viisi vastaajaa.

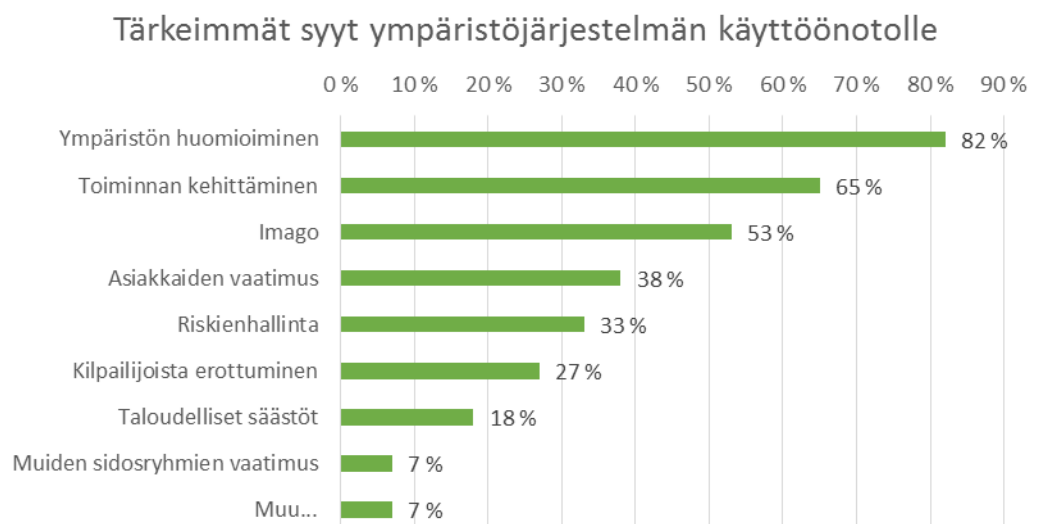
Kuvan perusteella vaikuttaa siltä, että Ekokompassista ollaan tasaisen kiinnostuneita liikevaihdosta riippumatta, vaikka 1,5–2,0 miljoonan euron liikevaihtoluokassa onkin selkeä notkahdus.

Kuva 17. Ekokompassista kiinnostuneiden osuudet eri liikevaihtoluokissa

Yritysten kasvunäkymät koettiin pääasiassa joko positiivisina tai neutraaleina, eikä näiden ryhmien kesken ollut havaittavissa eroja kiinnostuksessa Ekokompassia kohtaan. Kasvunäkymiä käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kun kysyttiin tärkeimpiä syitä ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle, yli 80 % kysymykseen vastanneista yrityksistä valitsi ympäristön huomioimisen. Seuraavaksi eniten valintoja saivat toiminnan kehittäminen (65 %) sekä imago (53 %). Kaikkien vastausten jakautuminen on esitetty kuvassa 18. Kysymykseen vastasi kaiken kaikkiaan 60 yritystä eli lähes 80 % vastaajista.

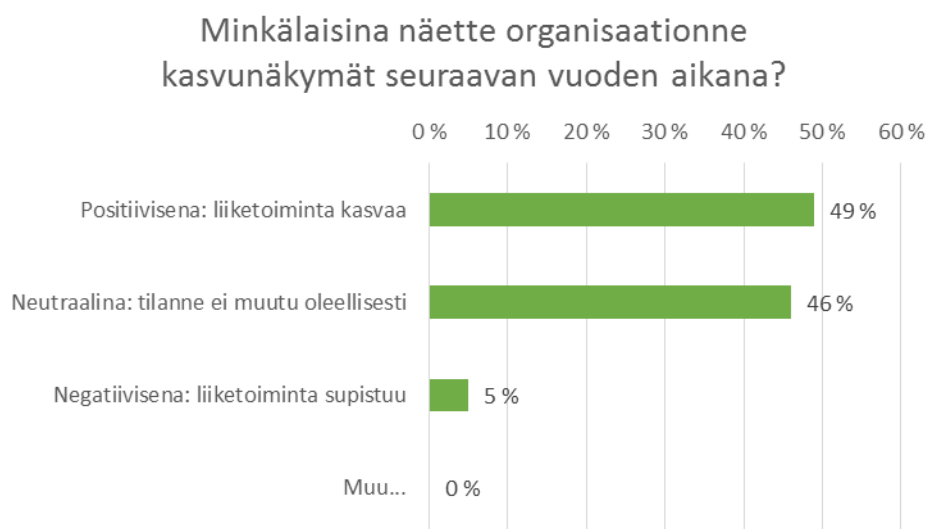
Kuva 18. Tärkeimmät syyt ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle kaikkien vastaajien joukossa

Niillä vastaajilla, jotka ilmoittivat olevansa melko tai erittäin kiinnostuneita Ekokompassista järjestys on muutoin sama, mutta kilpailijoista erottuminen nousi riskienhallinnan ohi. Muu-kohtaan tulleissa avoimissa vastauksissa mainittiin ympäristöjärjestelmän rakentuvan samalla vaivalla laatu- ja järjestelmän kanssa, kilpailutusten vaatimukset, ympäristölupa luontevasti liittyvä toiminta sekä ”tarpeeton byrokratia”.

Yritysten tämänhetkiset toimet ympäristöasioiden huomioimiseksi ovat pitkälti samanlaiset kaikkien vastaajien ja niiden yritysten joukossa, jotka olivat kiinnostuneita Ekokompassista. Jos Ekokompassista kiinnostuneista poistetaan ne yritykset, joilla oli jo käytössä ympäristöjärjestelmä, huomataan, että 90 % seuraa jätteiden määrää ja pyrkii vähentämään sitä ja puolet seuraa energian- ja/tai vedenkulutusta ja pyrkii tehostamaan niiden käyttöä. Muita toimenpiteitä valitsivat vain yksittäiset vastaajat.

8.1.3 Yritysten tulevaisuudennäkymät

Yrityskyselyssä kysyttiin, minkälaisina vastaajat näkevät organisaationsa kasvunäkymät seuraavan vuoden aikana. Vastausvaihtoehdot olivat positiivisena (liiketoiminta kasvaa), neutraalina (tilanne ei muutu oleellisesti) ja negatiivisena (liiketoiminta supistuu). Vastausten jakauma on esitetty kuvassa 19.

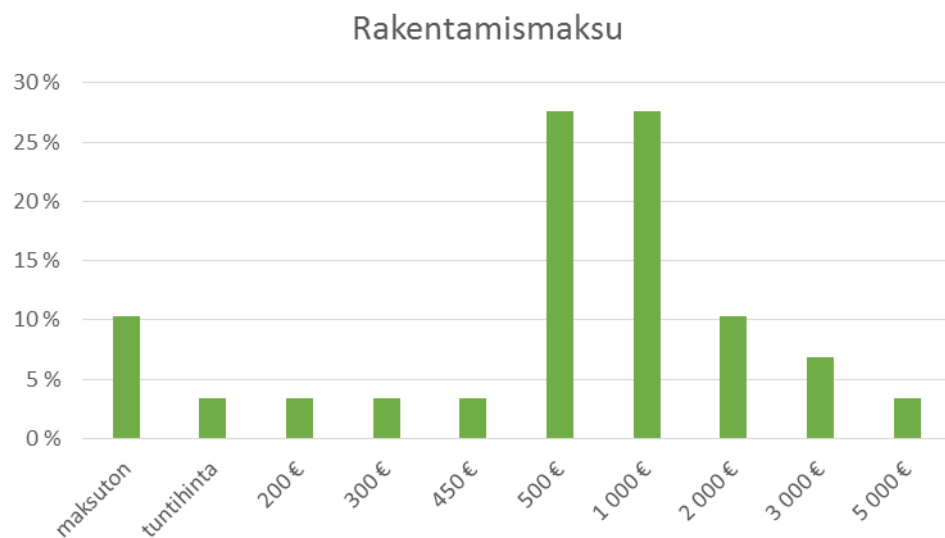

Kuva 19. Yritysten tulevaisuudennäkymät

Kysymykseen kasvunäkymistä vastasivat kaikki kyselyyn vastanneet. Lähes kaikki yritykset uskovat liiketoiminnan kasvavan tai pysyvän vähintään entisellä tasolla seuraavan vuoden ajan. Vain muutama yritys näki tulevaisuutensa negatiivisena.

8.1.4 Sopiva vuosi- ja rakentamismaksu Ekokompassille

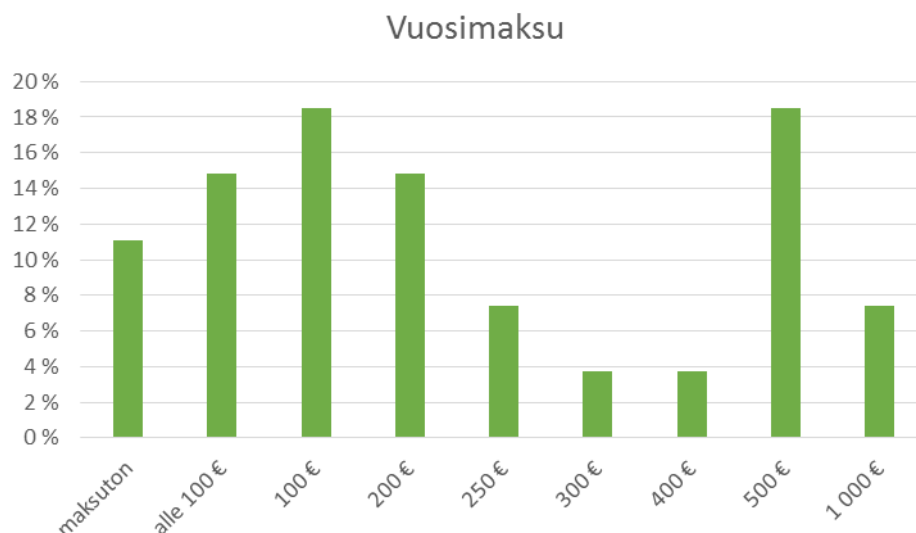
Kysymyksiin Ekokompassin vuosi- ja rakentamismaksusta saatiin noin 30 vastausta kumpaankin. Rakentamismaksukysymyksessä vastaukset vaihtelivat 0–5 000 euroon, myös tunti hinnoittelu mainittiin vastauksissa. Rakentamismaksun keskiarvo oli noin 1 200 € ja mediaani 1 000 €. Mainintojen lukumäärässä erottuivat 500 € ja 1 000 €, joista kumpaakin ehdotti 28 % kysymykseen vastanneista. Näihin lukuihin ei ole laskettu mukaan niitä vastauksia, joissa maksu oli ilmoitettu muodossa alaraja - yläraja. Vastausten jakauma on esitetty kuvassa 20.

Kuva 20. Ekokompassille sopiva rakentamismaksu

Vuosimaksuehdotukset vaihtelivat välillä 0–1 000 € (Kuva 21, s. 32). Vuosimaksun keskiarvoksi tuli vastausten perusteella noin 300 € ja mediaaniksi 200 €. Jakauma eri vaihtoehtojen välillä oli tasaisempi kuin rakentamismaksuissa, mutta 100 € ja 500 € saivat eniten mainintoja.

Niistä vastaajista, jotka olivat erittäin tai melko kiinnostuneita Ekokompassista, ei yksikään maininnut 500 euroa pienempiä rakentamismaksua, vaan vastaukset vaihtelivat 500 ja 3 000 euron välillä. Vuosimaksuehdotuksissa hajontaa oli 50–500 euroon.

Kuva 21. Ekokompassille sopiva vuosimaksu

8.2 Yritysten haastattelut

Haastattelujen määrä jäi lopulta varsin vähäiseksi. Valintaperusteet täyttäviä yrityksiä ei alun perinkään ollut montaa ja kieltäytymisten vuoksi lopulta haastateltiin vain kuutta yritystä. Näistä neljä toimi painoalalla ja loput kaksi majoituslalla. Kaikki haastatellut yritykset olivat henkilöstön lukumäärällä mitattuna mikroyrityksiä.

Haastateltavat yritykset olivat kaikki melko yksimielisiä siitä, että lisää kustannuksia tai raportointia ei haluta. Haastateltavista yrityksistä erottuivat hyvin ne, joissa ympäristöasiat koettiin merkittäviksi ja ne oltiin jo valmiiksi sisäänrakennettu yrityksen toimintaan, mutta näissäkin yrityksissä ”ulko-puolisen” ympäristöjärjestelmän nähtiin tuovan vain lisää raportointivelvollisuuksia ilman suurempia hyötyjä, eikä sen rakentamista pidetty erityisen ajankohtaisena. Useissa haastatelluissa yrityksissä tärkein motivoiva tekijä ympäristöjärjestelmän rakentamiseen oli asiakkaiden vaatimus.

Ympäristöjärjestelmän tarjoamisen ja vaatimisen sijaan toivottiin lisää tietoa ympäristöasioista. Yrityksissä oltiin periaatteessa halukkaita toimimaan ympäristöystävällisesti, mutta ilman raportointi- ja maksuvelvollisuuksia. Sopivaksi rakentamismaksuksi arvioitiin noin 500 € ja vuosimaksuksi 100—200 euroa.

8.3 Kuntakysely

Seitsemästä tavoitellusta kunnasta neljä vastasi kyselyyn, joten vastausprosentti oli 57 %. Tuloksia käsitellään tässä luvussa yleisellä tasolla, eikä yksittäisten kuntien antamia vastauksia eritellä.

Niissä kunnissa, jotka vastasivat kyselyyn, ei ole käytössä ympäristöjärjestelmää, eikä sellaisen käyttöönoton ajankohdasta osattu esittää arviota. Toisaalta vastanneista kunnista kaksi ilmaisi olevansa melko kiinnostunut Ekokompassista. Kysymykseen, millä kunnan toimialalla tai palveluissa on merkittävimmät ympäristövaikutukset ja mahdollisesti tarve ympäristöjärjestelmälle, jokainen vastannut kunta nimesi eri osa-alueen. Mainittuja toimialoja ja palveluita olivat maankäyttö ja rakentaminen, toimitilat, hankinnat sekä siivous ja yleisten alueiden sekä kiinteistöhoito. Kunnista kaksi vastasi kysymykseen sopivasta Ekokompassin rakentamismaksusta; molempien vastaus oli 2 000 €.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Tampereen kaupungille tietoa, jota se voi käyttää hyväksi harkitessaan Ekokompassi-toiminnan käynnistämistä pk-yrityksille. Tärkeimpinä kysymyksinä oli selvittää, onko tamperelaisilla pk-yrityksillä tarvetta ja/tai kiinnostusta ottaa käyttöön ympäristöjärjestelmä, mistä syistä ympäristöjärjestelmä otettaisiin käyttöön, paljonko siihen oltaisiin valmiita panostamaan ja minkälaisia tulevaisuudennäkymiä yrityksillä on. Näiden kysymysten pohjalta haluttiin arvioida kuinka moni yritys ottaisi Ekokompassin käyttöön vuosittain ja mikä on yritysten lähtötaso. Lisäksi selvitettiin Tampereen kaupunkiseudun kuntien kiinnostusta ja tarvetta ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle.

Tärkeimmät tulokset ja johtopäätökset ovat seuraavat:

- Kyselyn mukaan Ekokompassin käyttöönotosta kiinnostuneita on 22 %, mutta tulos on suuntaa antava ja todellisuudessa osuus on todennäköisesti pienempi.
- Ekokompassin markkinointi kannattaa suunnata niille yrityksille, joissa on jo tehty joitakin toimenpiteitä ympäristön huomioimiseksi ja havaittu myös viestinnän merkitys.
- Yritysten tulevaisuudennäkymät ovat hyvät, mikä saattaa edistää ympäristöjärjestelmien käyttöönottoa
- Ekokompassin tunnettuuden lisääntyessä myös kiinnostuneiden määrä saattaa lisääntyä.

Pk-yrityksille tehdyn kyselyn perusteella noin viidennes vastaajista oli ainakin jossain määrin kiinnostunut Ekokompassin käyttöönotosta, mutta vastausprosentin ollessa alhainen (12 %), ei tuloksia voida pitää kovin luotettavina. Luotettavuutta heikentää käytetty otantamenetelmä, joka ei ollut satunnainen. Vastausprosenttiin todennäköisesti vaikutti merkittävästi myös kyselyn ajankohta, sillä kysely lähetettiin juuri parhaaseen kesäloma-aikaan. Lisäksi muutama kyselyn tai haastattelupyynnön saaneista yrityksistä ilmoitti, että ei periaatteesta osallistu minkäänlaisiin kyselyihin tai tutkimuksiin. Tällainen periaate saattaa nykypäivänä olla varsin yleinen, vaikka suurin osa ei sitä erikseen ilmoittaisikaan.

Pienen vastausprosentin vuoksi on tulosten perusteella lähes mahdoton luotettavasti arvioida, moniko yritys ottaisi Ekokompassin käyttöön vuosittain. 22 % ilmaisi olevansa melko tai erittäin kiinnostunut Ekokompassin käyttöönotosta ja yhteystietonsa kyselyyn jätti 14 yritystä eli 18 % vastaajista. Todellisuudessa kaikkien tamperelaisten pk-yritysten joukossa kiinnostuneita on todennäköisesti vielä tätä osuutta vähemmän, sillä ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa koskevaan kyselyyn saattaa vastaajiksi valikoitua hieman enemmän niitä, joille aihe on ajankohtainen tai muuten kiinnostava. Toisaalta etenkin haastatteluissa kävi ilmi, että yritykset uskoivat Ekokompassin kiinnostavan sitä enemmän, mitä tunnetumpi se on. Valtakunnalliseksi laajentaminen todennäköisesti lisää Ekokompassin kiinnostavuutta myös niiden yritysten joukossa, joilla on toimipisteitä useilla paikkakunnilla. Usealla paikkakunnalla toimiminen nosti Labonnenkin (2006) mukaan pk-yrityksen todennäköisyyttä ottaa käyttöön ympäristöjärjestelmä.

Yritysten lähtötaso ympäristöasioiden huomioimisessa vaihtelee, mutta ainakin jätemäärien seuranta ja pyrkimys niiden vähentämiseen sekä energian- ja vedenkäytön tehostaminen vaikuttaisivat olevan monissa yrityksissä arkipäivää. Näillä toimilla yritys voi suoraan vaikuttaa kustannuksiin, joten niiden huomioimisen hyödyt ovat heti nähtävissä.

Luvussa 3.4.1 (s. 11) esitetyn Bärlundin ja Perkon (2013) vastuullisuussegmenttien perusteella näyttäisi siltä, että ympäristöjärjestelmä otetaan käyttöön siinä vaiheessa, kun ympäristöasioihin on jo muutenkin panostettu ja toteutettu joitakin toimenpiteitä ympäristön huomioimiseksi. Lisäksi esimerkiksi Iraldo ym. (2010) esittävät, että pk-yritykset kokevat ympäristöjärjestelmien vaatiman dokumentoinnin ja raportoinnin liian raskaana. Kenties siinä vaiheessa, kun yrityksessä muutenkin koetaan tarpeelliseksi ja tärkeäksi viestiä ympäristökysymyksiin liittyvistä toimenpiteistä, myös kynnys ympäristöjärjestelmän käyttöönottoon madaltuu. Näin ollen Ekokompassin markkinoinnissakin kannattaisi keskittyä niihin yrityksiin, joissa on jo toteutettu toimenpiteitä ympäristön huomioimiseksi ja joissa tämän lisäksi myös aloitellaan aiheeseen liittyvää viestintää.

Vaikka haastattelujen määrä oli pieni, eivätkä tulokset ole yleistettävissä, olivat lähes kaikki haastateltavat yritykset kuitenkin sitä mieltä, että jopa Ekokompassin kaltaisen kevennetyn ympäristöjärjestelmän vaatimukset (etenkin raportointi) ovat liian raskaat mikroyrityksille. Tämä johtaakin miettimään, olisiko mahdollista kehittää mikroyrityksille vieläkin kevyempi järjestelmä, jossa keskityttäisiin pääasiassa toimenpiteisiin ja raportointi hoituisi lähes huomaamatta esimerkiksi jonkinlaisen mobiilisovelluksen kautta. Toisaalta mikään päälle liimattu ympäristöjärjestelmä ei ole pitkäikäinen, vaan muutoksen tulisi lähteä sisältäpäin; Bärlund ja Perkokin (2013) korostavat, että yrityksen johdon ja koko henkilöstön on sisäistettävä uudet tavoitteet ja pyrittävä niitä kohti. Niinpä kaikenkokoisia yrityk-

siä tulisi kannustaa ottamaan ympäristöasiat, kestävä kehitys ja vastuullisuus huomioon yritystoiminnassa ja korostaa näiden huomioimisen tuomia hyötyjä liiketoiminnalle, sillä työn tässä vaiheessa on jo selvää, ettei yrityksen kannata ottaa käyttöön ympäristöjärjestelmää, ellei se hyödytä yritystä jollain tavalla.

Haastattelujen perusteella näyttää kuitenkin selvältä, että Tampereella Ekokompassille on haettava käyttäjiä ainakin osittain muilta toimialoilta kuin niiltä, joilla se on pääkaupunkiseudulla ollut suosittu. Näin voidaan sanoa, sillä etenkin painoalalla toimivat pk-yritykset ovat Tampereella jo ottaneet käyttöön muita ympäristöjärjestelmiä tai -merkkejä, eivätkä haastatellut mikroyritykset pitäneet Ekokompassia erityisen kiinnostavana. Yrityskyselyssä Ekokompassista kiinnostuneiden yritysten toimialajakauma oli varsin laaja, mutta kiinteistöalan yritykset voisivat olla yksi potentiaalinen kohderyhmä.

Yritysten tulevaisuudennäkymien osalta tutkimus on hyvin vaatimaton, mutta tulokset ovat kuitenkin samassa linjassa laajempien taloustutkimusten kanssa. Esimerkiksi Suomen Yrittäjien (2017) yritysbarometristä kävi ilmi, että Pirkanmaalla yli puolet yrityksistä uskoi liikevaihdon kasvavan. Labonnen (2006) tutkimuksen perusteella näyttäisi siltä, että juuri pk-yrityksillä hyvä tulos nostaa todennäköisyyttä ottaa ympäristöjärjestelmä käyttöön. Yleisen taloudellisen tilanteen koheneminen voisi siis kenties edesauttaa ympäristöjärjestelmien markkinointia pk-yritystenkin tulosten parantuessa.

Tampereen kaupunkiseudun kuntien tilanteesta haluttiin yksittäisiä kuntia koskevia tietoja, ei niinkään yleistettävissä olevaa dataa. Näiltä osin tietoja jonkin verran saatiinkin, mutta aihe vaatii vielä lisäselvityksiä. Osaa kuntien ympäristövastaavista ei tavoitettu lainkaan ja jossakin aihe koettiin sel-laiseksi, että asiaa olisi pitänyt kysyä kaupungin johdolta.

10 POHDINTA

Pienet ja keskisuuret yritykset tuottavat merkittävän osan kaikkien yritysten aiheuttamista ympäristövaikutuksista, mutta silti tässä joukossa ympäristöjärjestelmien käyttö on vielä vähäistä. Esteenä käyttöönotolle ovat usein rajalliset resurssit, vaatimusten vaikeaselkoisuus sekä tiedon ja tuen puute. Myös yritysten tietämys omista ympäristövaikutuksistaan voi olla vajavaista, eikä ympäristöjärjestelmää siten koeta tarpeelliseksi. Ympäristöjärjestelmien hyödyistäkään ei pk-yrityksillä aina ole kovin hyvää käsitystä ja usein järjestelmän käyttöönotto tuokin mukanaan lisäarvoa, jota yrityksessä ei etukäteen osattu ajatella.

Tärkeimmäksi syyksi ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle vastauksissa mainittiin useimmiten ympäristön huomioiminen. Syy on tietysti hyvä,

mutta herättää kysymyksen sosiaalisen suotavuuden vaikutuksesta: pyrkivätkö vastaajat vaikuttamaan kiinnostuneemmilta ympäristöasioista kuin mitä he todellisuudessa olivat? Motivoivien tekijöiden lisäksi olisi ollut mielenkiintoista selvittää, mitä tamperelaiset yritykset pitävät suurimpina esteinä ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle ja verrata näitä tuloksia muissa tutkimuksissa esiin nousseisiin syihin. Tämä olisi myös kenties ker-tonut yritysten tarpeista enemmän kuin käyttöönottoon kannustavien syi-den selvittäminen.

Kyselyn vastausprosentti jäi pieneksi, mutta tilaaja oli kuitenkin tyytyväi-nen vastaajien määrään. Alusta asti oli selvää, että kesälomakausi vaikut-taa kyselyn vastausprosenttiin, mutta tiukan aikataulun vuoksi muitakaan vaihtoehtoja ei ollut. Työssä kuitenkin saavutettiin sille asetetut tavoitteet niiltä osin kuin se kyselyyn vastanneiden määrä huomioiden oli mahdol-lista. Työn tekeminen on herättänyt ajattelemaan ympäristöasioita enem-män yritysten näkökulmasta ja huomaamaan, miten moninaisia pk-yrityk-set ovat.

Ympäristöjärjestelmien käyttö tulee varmasti lisääntymään tulevaisuu-dessa, mutta toisaalta edelläkävijät ovat jo matkalla kohti laajempia koko-naisuuksia, yritys vastuun kaikkia osa-alueita ja jaettua arvoa. Kenties vähi-tellen siirrytään erillisistä hallintajärjestelmistä kohti yhtä vastuullisuusjär-jestelmää. Olipa järjestelmä lopulta miten laaja tai suppea tahansa, se ei toimi kunnolla ilman yrityksen sitoutumista. Yritysten on itse lähdeittävä tavoittelemaan ympäristön ja kestäväen kehityksen huomioimisen tuomaa lisäarvoa, sillä sitä ei voi yritykselle mikään "irrationaalinen" ympäristöjärjes-telmä tuoda.

LÄHTEET

Biondi, V., Frey, M. & Iraldo, F. (2000). Environmental management systems and SMEs. Motivations, opportunities and barriers with EMAS and ISO 14001 implementation. *Greener Management International* 01/2000. Haettu 25.7.2017 osoitteesta https://www.researchgate.net/publication/285698297_Environmental_Management_systems_and_SMEs_Motivations_opportunities_and_barriers_related_to_EMAS_and_ISO_14001_implementation

Bist, M. (2007). ISO 14001 and EMAS in Small and Medium-Sized Enterprises - Obstacles to Implement these Environmental Management Approaches in SMEs and How to Improve the Potential of these Approaches for the Usage in SMEs. *The IMRE Journal* 1/2007. Haettu 10.8. osoitteesta <http://tu-freiberg.de/sites/default/files/media/imre-2221/IMREJOURNAL/bist.pdf>

Bärlund, A. & Perko, S. (2013). *Kestävä johtajuus*. Helsinki: Talentum.

Constantinos, C., Sørensen, S.Y., Larsen, P.B., Alexopoulou, S. & Papageorgiou, M. (2010). SMEs and the environment in the European Union. PLANET SA and Danish Technological Institute. Euroopan komissio, DG Enterprise and Industry. Haettu 10.8. osoitteesta <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13176/attachments/1/translations/en/renditions/native>

Ekokompassi (2014). Opas pk-yritykselle Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän toteuttamiseen ja ylläpitoon. Haettu 28.6.2017 osoitteesta http://www.ekokompassi.fi/wp-content/uploads/2015/10/Ekokompassi-opas_29042014.pdf

Ekokompassi (n.d.a). Ekokompassin hanketausta. Haettu 28.6.2017 osoitteesta <http://www.ekokompassi.fi/yritykset/tausta/>

Ekokompassi (n.d.b). Pk-yrityksille ja tapahtumille sopiva ympäristöjärjestelmä. <http://www.ekokompassi.fi/mika-ekokompassi/>

Ekokompassi (n.d.c). Ekokompassi-kriteerit yrityksille. Haettu 28.6.2017 osoitteesta <http://www.ekokompassi.fi/yritykset/kriteerit/#yritykset>

Ekokompassi (n.d.d). Ekokompassin hinnoittelu. Haettu 28.6.2017 osoitteesta <http://www.ekokompassi.fi/yritykset/hinnasto/>

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2013). Vaikuttavuus selvitys pk-yrityksille Eco-Start-konsultointipalvelusta. Haettu 1.8.2017 osoitteesta <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/6821439/Eco-start+vaikuttavuus selvitys/df6b84d3-97a3-462c-86e8-d21c343c5913>

EURA (n.d.). Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman projektin kuvaus. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen kehittämissuunnitelma. Haettu 1.8.2017 osoitteesta <https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektiid=510105>

Euroopan yhteisöjen komissio (2003). Komission suositus mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä. 2003/361/EY. Haettu 2.8.2017 osoitteesta <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>

European Commission (2017). EMAS Register. Haettu 14.7.2017 osoitteesta http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_registrations/register_en.htm

Eurostat (2015). Organisations and sites with eco-management and audit scheme (EMAS) registration. Haettu 14.7.2017 osoitteesta <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdpc410>

Harmaala, M-M. & Jallinoja, N. (2012). *Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta*. Helsinki: Talentum Media.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY (2017a). Ekokompassin asiakastytytyväisyyskysely.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY (2017b). Ekokompassi-organisaatiot.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2004). *Tutki ja kirjoita*. 10., osin uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

International Accreditation Forum (2015). Transition Planning Guidance for ISO 14001:2015. IAF ID 10:2015. *IAF Informative Document*. Issue 1. Haettu 20.7.2017 osoitteesta http://www.iaf.nu/Uploads/IAFID10Transition_ISO14001publicationversion27022015.pdf

Iraldo, F., Testa, F. & Frey, M. (2010). Environmental Management System and SMEs: EU Experience, Barriers and Perspectives Environmental Management. Teoksessa S Sarkar (toim.) *Environmental Management*. InTech. Haettu 10.8.2017 osoitteesta <https://www.intechopen.com/books/environmental-management/environmental-management-system-and-smes-eu-experience-barriers-and-perspectives>

ISO Survey (2015). ISO 14001 - data per country and sector - 1999 to 2015. Haettu 17.7.2017 osoitteesta <http://isotc.iso.org/livelink/livelink?func=ll&objId=18808772&objAction=browse&viewType=1>

ISO/TC207/SC1 SME Task Group (2006). The Global Use of Environmental Management System by Small and Medium Enterprises. The second report - Recommendations. Haettu 10.8.2017 osoitteesta <http://eko-net.cir.cz/etapove-zavadeni-ems-iso-14005-bs-8555-/485114/TheGlobalUseofEMSbySME-Report2-Recommendations.pdf>

Koivisto, J. (2013). Lakisäätöiset velvoitteet ympäristövastuiden hallinnassa. Teoksessa *Pk-yrityksen ympäristövastuut: Tunnista, varaudu ja hanki kilpailuetua!* Osa 1. Helsingin seudun kauppakamari. Haettu 13.7.2017 osoitteesta http://helsinki.chamber.fi/media/filer_public/7a/3e/7a3e5ed9-0dda-4f4c-8ae7-b7da27162b5a/pkyrityksen_ymparistovastuut_2013.pdf

Komission päätös EMAS-käsikirjasta 2013/131/EU. Haettu 29.6.2017 osoitteesta http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2013.076.01.0001.01.FIN

Kuntalaki 2015/410. Haettu 31.7.2017 osoitteesta <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Labonne, J. (2006). A Comparative Analysis of the Environmental Management, Performance and Innovation of SMEs and Larger Firms. Final Report for the European Commission, Directorate-General Environment. Haettu 8.8.2017 osoitteesta http://ec.europa.eu/environment/archives/sme/pdf/final_report_sme_en.pdf

Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditoitijärjestelmään 2011/121. Haettu 29.6.2017 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110121>

Lankoski, L. (2000). *Determinants of environmental profit. An analysis of the firm-level relationship between environmental performance and economic performance.* Väitöskirja. Haettu 5.7.2017 osoitteesta <http://lib.tkk.fi/Diss/2000/isbn9512280574/isbn9512280574.pdf>

Lotti, L. (2013). *Tehokas markkina-analyysi.* Helsinki: WSOY.

Lovio, R. & Kuisma, M. (2004). Ympäristönsuojelun ja yritystalouden yhteensovittamisen haaste. Teoksessa E. Heiskanen (toim.) *Ympäristö ja liiketoiminta.* Helsinki: Gaudeamus, 17–49.

Pahkinen, E. (2012). *Kyselytutkimusten otantamenetelmät ja aineistoanalyysi.* Jyväskylä: JULPU.

Pohjola, T. (2003). *Johda ympäristöasioita tehokkaasti. Ympäristöosaaminen menestystekijänä.* Helsinki: Talentum.

Porter, M. E. (1996). America's Green Strategy. Teoksessa Welford, R. & Starkey, R. (toim.) *Business and the Environment*. Washington DC: Taylor & Francis, 33—35.

Porter, M. E. & Kramer M. R. (2011). Creating Shared Value. *Harvard Business Review* 1—2/2011. Haettu 26.7.2017 osoitteesta https://ncg.org/sites/default/files/resources/HarvardBusinessReview_Creating_Shared_Value.pdf

Raatikainen, L. (2005). *Tavoitteellinen markkinointi. Markkinoinnin tutkimus ja suunnittelu*. 1.—2. painos. Helsinki: Edita.

Rohweder, L. (2004). *Yritysvastuu: kestävä kehitys organisaatiotasolla*. Helsinki: WSOY.

Routio, P. (2005). Tuotetiede. Taideteollinen korkeakoulu. Virtuaaliyliopisto. Haettu 17.7.2017 osoitteesta <http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/>

SFS-EN ISO 14001 (2015). Ympäristöjärjestelmät. Vaatimukset ja niiden soveltamisohjeita. SFS Online. Haettu 28.6.2017 osoitteesta <http://online.sfs.fi>

Suomen Standardisoimisliitto (n.d.a). ISO 14001:2015. Haettu 21.7.2017 osoitteesta https://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tuotteet_valokeilassa/iso_14000_ymparistojohtaminen/iso_14001_2015

Suomen Standardisoimisliitto (n.d.b). ISO 14000 -sarjan julkaisut. Haettu 20.7.2017 osoitteesta https://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tuotteet_valokeilassa/iso_14000_ymparistojohtaminen/julkaisut

Suomen Standardisoimisliitto (n.d.c). ISO 14001 — maailman tunnetuin ympäristöjärjestelmämalli. Haettu 26.7.2017 osoitteesta https://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tuotteet_valokeilassa/iso_14000_ymparistojohtaminen/ymparistojarjestelma

Suomen ympäristökeskus (2016a). EMAS-järjestelmä ja sen toteuttaminen. Haettu 29.6.2017 osoitteesta http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_ohjattaminen/EMASin_toteuttaminen

Suomen ympäristökeskus (2016b). EMAS-rekisteröinti, -lomakkeet ja -maksut. Haettu 13.7.2017 osoitteesta http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_ohjattaminen/EMASrekisterointi_lomakkeet_ja_maksut

Suomen Yrittäjät (2015). Yrittäjyystilastot. Haettu 25.7.2017 osoitteesta https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_yritystilastot_2015.pdf

Suomen Yrittäjät (2017). Pk-yritysbarometri, kevät 2017. Alueraportti, Pirkanmaa. Haettu 18.7.2017 osoitteesta https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/alueraportti_pirkanmaa_kevat2017.pdf

Tampereen kaupunkiseutu (2010). Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia. Haettu 31.7.2017 osoitteesta http://www.tampereenseutu.fi/site/assets/files/4062/ilmastostrategia_24_3_2010_sh_hyv_c3_a4ksym_c3_a4.pdf

Tampereen kaupunkiseutu (n.d.a). Kaupunkiseudun kunnat. Haettu 30.6.2017 osoitteesta http://www.tampereenseutu.fi/tampereen_kaupunkiseutu/kunnat/

Tampereen kaupunkiseutu (n.d.b). Kuntayhtymä. Haettu 3.7.2017 osoitteesta http://www.tampereenseutu.fi/tampereen_kaupunkiseutu/kuntayhtyma/

Tilastokeskus (2008a). Toimialaluokitus TOL 2008. Käsikirjoja 4. Haettu 4.7.2017 osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/kasikirja.pdf>

Tilastokeskus (2008b). Suomen virallinen tilasto (SVT): Palvelualojen liikevaihtokuvaaja. Haettu 4.7.2017 osoitteesta http://www.stat.fi/til/plv/plv_2008-09-26_luo_001.html

Tilastokeskus (2009). Suomen virallinen tilasto (SVT): Teollisuuden liikevaihtokuvaaja. Haettu 4.7.2017 osoitteesta http://www.stat.fi/til/tlv/tlv_2008-09-26_luo_001.html

Tilastokeskus (2017). Toimipaikkalaskuri. Haettu 3.7.2017 osoitteesta http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Toimipaikkalaskuri/Toimipaikkalaskuri_Toimipaikkalaskuri/tmp_lkm_kunta.px/?rxid=02bf06d3-0c3b-4b8a-a22f-3d799374adef

Upla, P., Andersson, T. & Larvus, L. (2013). Vapaaehtoiset toimet ympäristövastuiden hallinnassa. Teoksessa *Pk-yrityksen ympäristövastuut: Tunnistamista, varaus ja hanki kilpailuetua!* Osa 2. Helsingin seudun kauppamari. Haettu 13.7.2017 osoitteesta http://helsinki.chamber.fi/media/filer_public/7a/3e/7a3e5ed9-0dda-4f4c-8ae7-b7da27162b5a/pkyrityksen_ymparistovastuut_2013.pdf

Van Leeuwen, G. & Mohnen, P. (2017). Revisiting the Porter hypothesis: an empirical analysis of Green innovation for the Netherlands. *Economics of Innovation and New Technology* 26:1—2, 63—77. Haettu 5.7.2017 osoitteesta <http://dx.doi.org/10.1080/10438599.2016.1202521>

WCED (1987). Report of the World Commission on Environment and Development, Our Common Future. Haettu 25.7.2017 osoitteesta <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

Ympäristöministeriö (2017). EU:n ympäristöpolitiikka. Haettu 4.7.2017 osoitteesta http://www.ymp.fi/fi-FI/Kansainvalinen_yhteistyö/EUn_ymparistopolitiikka

YRITYSKYSELYN SAATE

Kysely yritysten tarpeesta ympäristönhallintajärjestelmälle

ma 26.6, 14:09

Hyvä vastaanottaja,

Tampereen kaupunki selvittää kyselyllä tamperelaisten pk-yritysten tarpeita ja kiinnostusta Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Kysely on osa Hämeen ammattikorkeakoululle tehtävää kestävän kehityksen opinnäytetyötä. Kyselyyn vastaaminen kestää alle 10 minuuttia ja siihen voi vastata 4.8. saakka. Vastaamaan pääset viestin lopussa olevasta linkistä.

Ekokompassi on erityisesti pk-yrityksille, kuntien virastoille ja tapahtumille suunnattu, kansainvälisiin ympäristöjohtamisen standardeihin perustuva ympäristöjärjestelmä, joka on tällä hetkellä käytössä useissa pääkaupunkiseudun yrityksissä ja virastoissa sekä muutamassa Tampereen kaupungin liikelaitoksessa ja tytäryhteisössä. Kysely liittyy Ekokompassin tarjonnan mahdolliseen laajentumiseen Tampereen seudun yrityksille.

Lisätietoja:

Mari Tolppa, opiskelija, HAMK, mari.tolppa@student.hamk.fi

Aino Järventausta, kestävän kehityksen suunnittelija, Tampereen kaupunki, aino.jarventausta@tampere.fi, 050 432 4022

Kiitos osallistumisesta!

Osoitelähde: Suomen Asiakastieto Oy, Myyntioptimi. Puh. 010 270 7000

<https://link.webropolsurveys.com/R/CCB05E14B1D7832F>

KYSELY YRITYKSILLE

Kysely yritysten ympäristöjärjestelmän tarpeesta

Tällä kyselyllä kartoitetaan Tampereen seudun yritysten tarpeita ja kiinnostusta Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Kyselyn on tilannut Tampereen kaupunki. Kysely on osa Hämeen ammattikorkeakoululle tehtävää kestävän kehityksen opinnäytetyötä.

Ekokompassi on pk-yrityksille, tapahtumille ja kaupungin virastoille suunnattu, kansainvälisiin ympäristöjohtamisen standardeihin pohjautuva ympäristöjärjestelmä, joka on käytössä useissa pääkaupunkiseudun yrityksissä ja virastoissa. Lisäksi sitä on pilotoitu muutamassa Tampereen kaupungin liikelaitoksessa ja tytäryhteisössä. Lisätietoja Ekokompassista osoitteesta <http://www.ekokompassi.fi>.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti. Vastaaminen kestää alle 10 minuuttia.

Lisätietoja:

Mari Tolppa, opiskelija, HAMK, mari.tolppa@student.hamk.fi

Aino Järventausta, Kestävän kehityksen suunnittelija, Tampereen kaupunki, aino.jarventausta@tampere.fi, 050 432 4022

Asema yrityksessä

Johtavassa asemassa

Ylempi toimihenkilö

Alempi toimihenkilö

Työntekijä

Muu...

Päätoimiala

Maatalous, metsätalous ja kalatalous

Teollisuus

Sähkö-, kaasu-, ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta

Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito

Rakentaminen

Tukku- ja vähittäiskauppa

Kuljetus ja varastointi
Majoitus- ja ravitsemistoiminta
Informaatio ja viestintä
Rahoitus- ja vakuutustoiminta
Kiinteistöalan toiminta
Koulutus
Terveys- ja sosiaalipalvelut
Taiteet, viihde ja virkistys
Muu palvelutoiminta
Muu...

Tarkenna halutessasi toimialaa

Yrityksen kotipaikka

Liikevaihto

0 - 199 999 €
200 000 € - 499 999 €
500 000 € - 999 999 €
1 000 000 € - 1 499 999 €
1 500 000 € - 1 999 999 €
2 000 000 € - 4 999 999 €
Yli 5 000 000 €
Muu...

Henkilöstön määrä

1-9
10-49

50-99

100-249

250-399

400-799

yli 800

Muu...

Minkälaisina näette organisaationne kasvunäkymät seuraavan vuoden aikana?

Positiivisena: liiketoiminta kasvaa

Neutraalina: tilanne ei muutu oleellisesti

Negatiivisena: liiketoiminta supistuu

Muu...

Asiakaskunta (voit valita useita)

Yksityishenkilöitä

Yrityksiä

Julkinen sektori

Muu...

Miltä alueelta asiakkaanne ovat?

Pääosin Tampereen seudulta

Pääosin muualta Suomesta

Pääosin ulkomailta

Muu...

Onko organisaatiolla käytössä tai oletteko parhaillaan rakentamassa ympäristöjärjestelmää?

Kyllä

Ei

Jos organisaatiolla on käytössä tai rakenteilla ympäristöjärjestelmä, mikä järjestelmä on kyseessä?

ISO 14001

EMAS

Green Office

Ekokompassi

Muu...

Milloin ympäristöjärjestelmän rakentaminen olisi organisaatiollenne ajan-kohtaista?

Seuraavan vuoden aikana

1-3 vuoden kuluttua

Myöhemmin

Ei lainkaan

Organisaatiolla on jo ympäristöjärjestelmä

Mitkä ovat tärkeimmät syyt ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle organisaatiossanne? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Asiakkaiden vaatimus

Muiden sidosryhmien vaatimus

Kilpailijoista erottuminen

Toiminnan kehittäminen

Ympäristön huomioiminen

Imago

Taloudelliset säästöt

Riskienhallinta

Muu...

Miten organisaatiossanne huolehditaan ympäristöasioista tällä hetkellä? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Meillä on ympäristöohjelma

Olemme kartoittaneet toimintamme ympäristövaikutukset

Seuraamme jätteiden määrää ja pyrimme vähentämään jätteiden syntyä

Seuraamme energian- ja/tai vedenkulutusta ja pyrimme tehostamaan niiden käyttöä

Meillä on nimetty ympäristövastaava

Muu...

Alla on esitetty Ekokompassi-kriteerit, joita yritys, tapahtuma tai virasto sitoutuu noudattamaan. Tutustu kriteereihin ja vastaa sen jälkeen kysymyksiin.

1. Yritys toimii ympäristöä koskevien lakien ja säädösten mukaisesti.
2. Yrityksellä on nimetty ympäristövastaava.
3. Yritys kartoittaa ympäristöasioiden lähtötilanteen ja arvioi merkittävimmät ympäristövaikutukset.
4. Yrityksellä on ympäristöpolitiikka.
5. Yrityksen ympäristöasioiden avainhenkilöt käyvät ympäristökoulutuksen.
6. Yrityksellä on jätehuoltosuunnitelma.
7. Yritys pitää kirjaa vaarallisista jätteistään, varastoi ne turvallisesti ja toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn.
8. Yritys huolehtii kemikaalien turvallisesta käytöstä ja varastoinnista.
9. Yritys laatii vuosittain ympäristöohjelman ja valitsee kehitettävät osa-alueet.
10. Yritys raportoi vuosittain ympäristötavoitteidensa toteutumisesta.

Kuinka kiinnostunut organisaationne on Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotosta?

Erittäin kiinnostunut

Melko kiinnostunut

Ei kovin kiinnostunut

Ei lainkaan kiinnostunut

En osaa sanoa

Mikä olisi mielestänne sopiva kertamaksu Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentamisesta?

Ekokompassin kertaluonteinen rakentamismaksu sisältää neuvonnan Ekokompassi-järjestelmän rakentamiseen (kolme käyntikertaa, yhteensä 10 h), avainhenkilöiden koulutuksen sekä auditoinnin.

Mikä olisi mielestänne sopiva vuosimaksu Ekokompassi-ympäristöjärjestelmälle?

Ekokompassin vuosimaksu sisältää Ekokompassi-sertifikaatin, seuranta-auditoinnin kolmen vuoden välein,

oikeuden käyttää Ekokompassi -merkkiä markkinoinnissa, vuosittaisen verkostotapaamisen, uutiskirjeen neljästi vuodessa, sähköpostineuvonnan ja näkyvyyden Ekokompassin verkkosivuilla.

Mikäli olette kiinnostunut Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentamisesta, voitte täyttää alle yrityksen nimen sekä yhdyshenkilön yhteystiedot. Yritykseen ollaan yhteydessä, mikäli Ekokompassi-tarjonta laajenee Tampereen seudun yrityksille. Annettuja yhteystietoja käytetään vain Ekokompassi-toimintaan, eikä niitä julkaista opinnäytetyössä tai muualla.

Yrityksen nimi ja yhdyshenkilön yhteystiedot

Yritys / Organisaatio _____

Etunimi _____

Sukunimi _____

Matkapuhelin _____

Sähköposti _____

Vapaa sana: palautetta kyselystä, kommentteja ympäristöjärjestelmiin tai Ekokompassiin liittyen

KUNTAKYSELYN SAATE

Kysely ympäristöjärjestelmän tarpeesta kunnissa

ke 21.6, 15:13

Hei Tampereen kaupunkiseudun kuntien ympäristöasiantuntijat,

Tampereen kaupunki selvittää kyselyllä kaupunkiseudun kuntien tarpeita ja kiinnostusta Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Kysely liittyy Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän mahdolliseen laajentamiseen Tampereen kehyskuntiin. Kysely on osa Hämeen ammatti-korkeakoululle tehtävää kestävän kehityksen opinnäytetyötä.

Voit vastata kyselyyn **4.8. mennessä** osoitteessa: <https://goo.gl/forms/m3TzEymySq5SvHvz2>

Ekokompassi on erityisesti kuntien virastoille, pk-yrityksille ja tapahtumille suunnattu, kansainvälisiin ympäristöjohtamisen standardeihin perustuva ympäristöjärjestelmä, joka on käytössä useissa pääkaupunkiseudun virastoissa ja yrityksissä sekä muutamassa Tampereen kaupungin liikelaitoksessa ja tytäryhteisössä.

Lisätietoja:

Aino Järventausta, ts. kestävän kehityksen suunnittelija, Tampereen kaupunki, aino.jarventausta@tampere.fi, 050 432 4022

Mari Tolppa, opiskelija, HAMK, mari.tolppa@student.hamk.fi

Ystävällisin terveisin,

Aino Järventausta

ts. kestävän kehityksen suunnittelija
050 432 4022

Kaupunkiympäristön palvelualue

KUNTAKYSELY

Kysely kunnille ympäristöjärjestelmän tarpeesta

Tällä kyselyllä kartoitetaan Tampereen kaupunkiseudun kuntien tarpeita ja kiinnostusta Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle. Kyselyn on tilannut Tampereen kaupunki. Kysely on osa Hämeen ammattikorkeakoululle tehtävää kestävän kehityksen opinnäytetyötä.

Ekokompassi on kuntien virastoille, pk-yrityksille ja tapahtumille suunnattu, kansainvälisiin ympäristöjohtamisen standardeihin pohjautuva ympäristöjärjestelmä, joka on käytössä useissa pääkaupunkiseudun yrityksissä ja virastoissa. Lisäksi sitä on pilotoitu muutamassa Tampereen kaupungin liikelaitoksessa ja tytäryhteisössä.

Lisätietoja Ekokompassista osoitteesta <http://www.ekokompassi.fi>.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti. Vastaaminen kestää noin viisi minuuttia.

Lisätietoja:

Mari Tolppa, opiskelija, HAMK, mari.tolppa@student.hamk.fi, Aino Järventausta, Kestävän kehityksen suunnittelija, Tampereen kaupunki, aino.jarventausta@tampere.fi, 050 432 4022

*Pakollinen

Perustiedot

Mitä kuntaa edustatte?

Ympäristöjärjestelmän rakentaminen

Esimerkiksi Helsingin kaupungilla Ekokompassi on käytössä kirjastoissa, rakennusvirastossa, Starassa (rakentamispalvelu) ja ympäristökeskuksessa. Tampereen kaupungilla se on käytössä Tila-keskus Liikelaitoksessa, Infra Liikelaitoksessa ja rakenteilla Voimia Liikelaitoksessa (ateria- ja siivouspalvelut).

Onko kuntanne jollakin toimialalla käytössä tai oletteko parhaillaan rakentamassa ympäristöjärjestelmää?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Mikäli kuntanne jollakin toimialalla on käytössä tai rakenteilla ympäristöjärjestelmä, mikä järjestelmä on kyseessä?

- ISO 14001 EMAS
- Green Office
- Ekokompassi
- En osaa sanoa
- Muu:

Millä kuntanne toimialalla tai missä palveluissa on merkittävimmät ympäristövaikutukset ja mahdollisesti tarve ympäristöjärjestelmälle?

Milloin ympäristöjärjestelmän rakentaminen olisi kuntanne toimialoille ajankohtaista?

- Seuraavan vuoden aikana
- 1-3 vuoden kuluttua Myöhemmin
- Ympäristöjärjestelmä on jo käytössä
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

Mitkä ovat tärkeimmät syyt ympäristöjärjestelmän käyttöönotolle? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Asukkaiden vaatimus
- Muiden sidosryhmien vaatimus
- Toiminnan kehittäminen
- Ympäristön huomioiminen
- Imago
- Taloudelliset säästöt
- Henkilökunnan työtyytyväisyys
- Riskienhallinta
- Ei mikään
- Muu:

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä

Alla on esitetty Ekokompassi-kriteerit, joita virasto, yritys tai tapahtuma sitoutuu noudattamaan. Tutustu kriteereihin ja vastaa sen jälkeen kysymyksiin.

1. Organisaatio toimii ympäristöä koskevien lakien ja säädösten mukaisesti.
2. Organisaatiolla on nimetty ympäristövastaava.
3. Organisaatio kartoittaa ympäristöasioiden lähtötilanteen ja arvioi merkittävimmät ympäristövaikutukset.
4. Organisaatiolla on ympäristöpolitiikka.
5. Organisaation ympäristöasioiden avainhenkilöt käyvät ympäristökoulutuksen.
6. Organisaatiolla on jätehuoltosuunnitelma.
7. Organisaatio pitää kirjaa vaarallisista jätteistään, varastoi ne turvallisesti ja toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn.
8. Organisaatio huolehtii kemikaalien turvallisesta käytöstä ja varastoinnista.
9. Organisaatio laatii vuosittain ympäristöohjelman ja valitsee kehitettävät osa-alueet.
10. Organisaatio raportoi vuosittain ympäristötavoitteidensa toteutumisesta.

Kuinka kiinnostunut olisitte ottamaan käyttöön Ekokompassi- ympäristöjärjestelmän jollakin kuntanne toimialalla tai joissakin palveluissa? *

☐	Erittäin kiinnostunut
☐	Melko kiinnostunut
☐	Ei kovin kiinnostunut
☐	Ei lainkaan kiinnostunut
☐	En osaa sanoa

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentamismaksu

Ekokompassin kertaluonteinen rakentamismaksu sisältää neuvonnan Ekokompassi- järjestelmän rakentamiseen (kolme käyntikertaa, yhteensä 10 h), avainhenkilöiden koulutuksen sekä auditoinnin.

Mikä olisi mielestänne sopiva kertamaksu Ekokompassi- ympäristöjärjestelmän rakentamisesta?

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän vuosimaksu

Ekokompassin vuosimaksu sisältää Ekokompassi-sertifikaatin, seuranta-auditoinnin kolmen vuoden välein, oikeuden käyttää Ekokompassi -merkkiä markkinoinnissa, vuosittaisen verkostotapaamisen, uutiskirjeen neljästi vuodessa, sähköpostineuvonnan ja näkyvyyden Ekokompassin verkkosivuilla.

Mikä olisi mielestänne sopiva vuosimaksu Ekokompassi- ympäristöjärjestelmälle?

Vapaa sana

Palautetta kyselystä, kommentteja ympäristöjärjestelmiin tai Ekokompassiin liittyen

Kiitos vastauksista!

Lähetä kysely valitsemalla "Lataa".